

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

4 JULIJ 1969

MALI OGLASI

Prodajam 3 mladiče brak-jazbečarje, 2 psički, 1 psička, položene 26. marca letos, Peter Bastarda, Vrzenec 52, p. Horjul.

Prodajam mavzer kal. 7,9 — Miha Avšič, Ljubljana, Resljeva 13.

Prodajam psa, nemškega prepeličarja, starega 20 mesecev. Josip Bräu, Lipica 2, p. Sežana.

Prodajam dobro ohranjene lovske puške: trocevko-brezpetelinko — Wetettner-excelsior, kal. 6,5-58R-16/16 z municijo, dvocevko-belgijsko 16 × 16, flobert — Mauser — Werke A. G. kal. 5,6. Ogled dnevno, razen sobote in nedelje, od 15. ure dalje pri Korbar, Ljubljana, Sketova 5.

Prodajam istrskega goniča, starega 2 leti in posavca — psico, staro 10 mesecev. Franc Rztresen, Lučine 32, p. Gor. vas nad Škofjo Loko.

Prodajam lovsko puško kal. 16 × 16 z menjalnimi cevmi kal. 16/6,5 × 52 z daljnogledom. Anton Peternelj, Koprivnik 2, p. Gorenja vas.

Prodajam dobro ohranjeno puško petelinko nemške izdelave 16 × 16. Janez Poznič, Gradišče 8, p. Lukovica.

Prodajam psičko nemško resasto ptičarjo, staro 1 leto, psa iste pasme, 2 leti starega, odlično ocenjenega; prejel rezerv. CACIB v Ljubljani 1968 in v Mariboru 1969. Franc Gyuran, Metleče, p. Šoštanj.

Prodajam bok-dvocevko 16 × 16, v brezhibnem stanju. Franc Mazovec, Ljubljana, Poh. bataljon 113.

Naročite si pravočasno stroje za metanje umetnih golobov. Na zalogi so po solidni ceni. Alojz Vidovič, Maribor, Sentiljska cesta 52.

Kupim koker španjela ali ptičarja do 3 mesecev starosti. Navedite ceno. Franc Klopčič, Krtina 8, p. Dob. pri Domžalah.

Prodajam dva psa brak-jazbečarja, kratkolaka, stara 10 mesecev. Ivan Česen, Vipava 253, p. Vipava.

Prodajam posavskega goniča, starega 3 leta, istrskega goniča, starega 8 mesecev in resastega jazbečarja, starega 2 leti. Franc Mencinger, Mislinja, p. Mislinja.

Prodajam bokarico 16/7,65 R, izdelava Sodia, Borovlje, z daljnogledom, cena 5500 din. Boštjan Olip, Lesce 47, Gor.

Obveščam cenjene lovce, da zaradi bolezni ne sprejemam več v prepariranje. Viktor Herfort, Ljubljana.

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)
Via B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno.

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda in Zanardini

Nagradni natečaj za najboljše naravoslovne fotografije

Prirodoslovno društvo Slovenije se je odločilo, da razpiše mladinski nagradni natečaj, ki naj bi poživil zanimanje za opazovanje narave in dokumentiranje njenih nevsakdanjih pojavov ali pa tudi stvari, ki so sicer vsakdanje, vendar jih ne opazimo, čeprav bi to zaslužile.

Razpisni pogoji:

1. Pravico do udeležbe imajo posamezniki do 18. leta starosti, skupine ali krožki.
2. V poštev pridejo posnetki zanimivih naravnih pojavov s področja geologije (npr. kamnine, okamnine), geomorfologije (zanimive oblike nežive narave), hidrologije (slapovi, brzice, drugi vodni pojavi), speleologije (posnetki jam in njihovega živega in neživega sveta), pokrajinskih posebnosti, rastlinstva (gozd, samotna drevesa, rastline v naravi), živalstva kot tudi makro- in mikrofotografije.
3. Fotografije naj imajo po možnosti dokumentacijsko vrednost, zato naj bodo opremljene s podatki kot so kraj in čas posnetka, posebne značilnosti objekta ali motiva, tehnične posebnosti posnetka ipd. Avtor lahko fotografiji doda tudi kratek opis slike ali doživetja ob njej.
4. Predpisana formata sta 18 × 24 cm oziroma 18 × 18 cm. Izjemoma bomo upoštevali tudi izpeljanke iz formata 18 × 24 cm, kolikor jih je mogoče objaviti na formatu ene strani Proteusa. V tem primeru ne sme biti ena stranica fotografije krajša od 24 cm.
5. Pri ocenjevanju bodo upoštevani: zanimivost posnetka, dokumentacijska vrednost, kompozicija in tehnična kvaliteta fotografije.
6. Sprejete bodo le fotografije, ki še niso bile javno razstavljene, objavljene ali drugače reproducirane.
7. Fotografij ne bomo vračali, ker jih bomo zbirali za razstavo, ki bo prirejena ob koncu tega natečaja.

Natečaj začne veljati **takoj**, ker bo prispele fotografije vsak mesec sproti ocenjevala posebna strokovna žirija Prirodoslovnega društva Slovenije, najboljša fotografija meseca pa bo objavljena v ustrezni številki mesečnika »Proteus«.

Natečaj se konča s **1. decembrom 1969**. Po končanem natečaju bo napravljen končni izbor najboljših fotografij. Objavljene fotografije bodo honorirane, avtorjem petih najboljših fotografij pa bodo po končanem natečaju podeljene naslednje nagrade:

1. nagrada: fotografski aparat »Praktica nova« — 2. nagrada: fotografski povečevalnik — 3. nagrada: daljnogled — 4. nagrada: svetlometer — 5. nagrada: fotografski papir in filmi.

Fotografije pošiljajte na naslov:

Prirodoslovno društvo Slovenije, »FOTOGRAFSKI NATEČAJ«, Novi trg 4/IV, LJUBLJANA, p. p. 238-V.

Želimo vam veliko uspeha, ostrega opazovanja in fotografske sreče!

Prirodoslovno društvo Slovenije

Foto Marijan Černe: Če imenu našega glasila dodamo en zlog, dobimo njegovo ime. Visok je 2643 m, v triglavskem gojitvenem lovišču. Najznačilnejša njegova divjad je gams, ki ga je prav tod kar najhuje prizadela kužna slepota. Toda kljub temu še vedno vztraja v okrilju te naše najlepše gore močan trop kakih 60 gamsov.

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije LII. letnik št. 4 julij - mali srpan 1969

Vsebina

France Cvenkel	Za nadaljnji razvoj	98
Ing. agr. Alojz Černe	Spušcanje fazanjih kebčkov v lovišče	104
Ivan Cvek	Gams v naravi	106
Dipl. vet. Tone Prestor	Patologija in reprodukcija uvoženih zajcev iz ČSSR	107
Jože Janež	Preteklost ob Vražjem vrtcu	111
Peter Dobrila	Blažev Martin — IV., V.	114
Po lovskem svetu:	O muflonu in drugi veliki divjadi ČSSR	116
Lovski oprtnik:	Za cianovodik in proti strihninu — Stanislav Ličer	119
	Nelovsko uplenjeni gams — Anton Razpet	119
Vprašanja — odgovori:	Novi orožni listi	120
Fotoamater:	Ne samo divjad — Rok Gašperšič	121
Lovska organizacija:	LD Begunjsčica zopet član LZ in LZS — Stanko Lapuh	121
	Razstava LD Logatec — Radovan Marušič	122
Jubilanti		124
Umrli		125
Lovska kinologija:	Pregled in preizkušnja psov jamarjev v Moščancih	126
Šaljive:	Krške anekdote — Levko Riedl	128

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradašnja, predsednik, Franc Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Cenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Sušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Ljubljana, Župančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 35 din. Za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze, in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 40 din; za inozemstvo 60 din; posamezna številka 3,50 din. — Cene malim oglašom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišeje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Za nadaljnji razvoj

V soboto, 31. maja 1969 ob 9. uri, je upravni odbor Lovske zveze Slovenije skupno s predstavniki komisij LZS prisostvoval otvoritvi mednarodne razstave psov na Mariborskem sejmu, uro kasneje pa se je sestel v hotelu »Slavija« k seji.

Potrjena sta bila obračun organizacije in sklada LZS za lov. leto 1968—69 ter sprejeta proračun organizacije in sklada LZS za lov. leto 1969—70.

Še prej pa so bila na dnevnem redu tudi poročila komisij LZS o delovanju v njihovi mandatni dobi, ki jih je upravni odbor z manjšimi dopolnili sprejel kot poročila za občni zbor LZS, 28. junija 1969. Ob poročilih gospodarske komisije, komisije za turizem, strelske komisije, vzgojno-propagandne komisije, izdajateljskega sveta kot tudi ob sprejemanju proračunov so člani upravnega odbora razpravljali o raznih zadevah ter sprejeli določena priporočila občnemu zboru.

Organizacija

Ko je Pero Trutin, ki je tudi prisostvoval seji, pozdravil navzoče v imenu Lovske zveze Jugoslavije kot njen sekretar, je med drugim rekel, da novi lovski zakon (splošni zvezni) ne bo rešil vseh vprašanj, pač pa da so uspehi odvisni predvsem od nas samih. Znano je, da je bilo sprejetje novega zveznega lovskega zakona s prenehanjem mandata bivši zvezni skupščini odloženo, vendar je pripravljeno že spet za eno prvih sej nove skupščine v isti, za nas neugodni obliki, to je, da bi delovne organizacije mogle same ustanavljati lovišča na zemljiščih, kjer gospodarijo. Čeprav je lovška organizacija trikrat uspela, da je bila razprava v skupščini o njem preložena, je že četrtič pripravljen za na dnevni red. Bitka se torej nadaljuje.

Upravni odbor LZS je bil mnenja, da je ne oziraje se na bodoči lovski zakon (splošni zvezni in temeljni republiški) lovstvo v Sloveniji treba razvijati skladno z že sprejetimi stališči.

V razpravi je bilo ponovno poudarjeno, da je ločiti dvoje: društveno dejavnost na eni in gospodarjenje z lovišči oziroma divjadjo na drugi strani. Kar zadeva zgolj društveno življenje in udejstvovanje, je to izključna zadeva lovske organizacije, medtem ko je divjad družbena imovina, ki smo jo lovci dobili v upravljanje ter smo zanj družbi odgovorni. To dvoje je treba nenehno ločiti tudi pri vprašanju sredstev oziroma financ. Za naše organizacijske potrebe služi članarina, sredstva iz lovišč pa se morajo vračati nazaj v lovišča, kar naj kontrolira občina. Zato naj bo to dvoje ločeno tudi pri blagajniških poročilih. Lahko se plača uplenjena divjad tudi z delom, ne sme se pa plačilo zanj skrivati za raznimi pavšalnimi prispevki oziroma članarinami. Tudi pristopnina mora služiti kot pri-

spevek lovišču in ne organizaciji. Ni tudi prav, da se nekatere lovske družine zapirajo vase z visokimi pristopninami. Imamo primer, da je v LD z 19 člani 150 000 S din pristopnine, kar je očiten primer zapiranja vase in preprečevanja vstopa zlasti mlajšim, socialno šibkejšim. Redke take družine mečejo slabo luč na večino LD in lovsko organizacijo sploh, ki mora zaradi takih primerov poslušati očitke, da zopet razvijamo cehovstvo. Take primere je treba razbijati na vsakem koraku.

V organizacijski strukturi Lovske zveze Slovenije zaenkrat niso potrebne bistvene spremembe. Rak rana pa je zbiranje statističnih in drugih poročil. LZS večkrat ne more pravočasno pripraviti končnih analiz, ker od področnih zvez ni poročil. Te pa ne morejo sestaviti sumarijev vse dotlej, dokler npr. od 40 LD le ena ne pošlje poročila. Včasih so tudi osebni stiki funkcionarjev LZ s funkcionarji LD brez uspeha. Napeti je treba vse sile, da se tako stanje izboljša. Eden izmed pogojev je

Foto R. Bradaškja: Med razpravo o proračunih LZS. — Rado Pehaček, predsednik LZS (srednji v ozadju), Pavle Bojc, tajnik LZS (desno od preds.), Pero Trutin, sekretar LZS (prvi od leve).

Foto R. Bradaškja: Janko Perat (prvi od desne), član vzgojno-propagandne komisije LZS, bere poročilo

izbira funkcionarjev, ki se zave-
dajo, da funkcije v lovski orga-
nizaciji niso samo častne, ampak
da je naloge treba izvrševati, če-
tudi je lovška organizacija prostov-
oljna.

Znanstveno raziskovalno delo v
lovstvu naj se od teorije preusmeri
bolj v prakso ter naj se že obde-
lane teme uveljavijo na terenu. To
delo naj prevzame strokovni se-
kretariat na Lovski zvezi Slove-
nije.

Finančna sredstva

Živahno razpravo o sredstvih je
sprožilo poročilo, da je bil na neki
občinski skupščini stavljen pred-
log, naj bi del sredstev iz lovstva
namenili za nelovske dejavnosti.
Razumljivo, da je tak predlog iz
kraja, kjer ima lovška družina iz-
redno visok saldo. Sicer je pa iz
podatkov lovskih družin samih
razvidno, da je bil celotni saldo iz
lovišč lovskih družin Slovenije ob
zaključku lov. leta 1967—68 okrog
pol milijarde S dinarjev. Ta saldo
je v veliki meri rezultat prostovolj-

nega, neplačanega dela tisočev lov-
cev, več ali manj pa tudi ugodnih
pogojev (boniteta lovišča, lovski
turizem, bližina državne meje itd.).
Torej, denarja ne manjka, čeprav
nekateri negodujejo, ko je treba
prispevati le 5 % tega za širše po-
trebe lovstva. Ne postavlja se torej
vprašanje sredstev, ampak vpra-
šanje zavesti in razumevanja vse-
ga članstva. Pri tem pa je tudi res,
da so nekatere lovske družine brez
denarja — ne po lastni krivdi. LD
Log pod Mangartom je ena najbolj
prizadetih zaradi kužne gamsje
slepote. Zadolžiti se je morala za
600 000 S din. Od kod sploh dobiti
sredstva za akcijo proti gamsji sle-
poti na celotnem kužnem področ-
ju? LZS se je obrnila za finančno
pomoč na republiški sekretariat za
gospodarstvo. Ni se čuditi, da je
spričo takšne finančne situacije v
večini LD ni dobila. Če slovensko
lovstvo ne bi leta 1967 dobilo iz-
redne enkratne finančne pomoči,
ker samo »ni imelo sredstev«, ne
bi moglo nastopiti na mednarodni
lovski razstavi v Novem Sadu! Na
Koroškem, v sosednji Avstriji, so
lovci kupili grad za 200 milijonov

in ga za približno enak znesek tudi
uredili in opremili kot svoj lovski
muzej. V našem proračunu se pa
še vedno bijemo okrog nekaj mi-
lijonov za životarjenje našega mu-
zeja v Bistri. O preureditvi mu-
zeja je tekla razprava že na ne-
kaj občnih zborih in sejah uprav-
nega odbora. Določene smernice
so bile sprejete tudi 25. marca 1968
na seji upravnega odbora v Bistri.
S celotnim načrtom preureditve
naše pomembne kulturne lovske
ustanove je bila naša lovška jav-
nost seznanjena s člankom v Lovcu
št. 2/66.

Upravni odbor je bil soglasen, da
je potrebno več solidarnosti med
lovskimi organizacijami, češ kakor
divjad ni ozko ograjena z mejami
lovišč, tako tudi glede sredstev —
kadar gre za pomoč prizadetim —
ne sme biti problema. Upravni od-
bor LZS je soglasen, da vsaka LD
prispeva v »solidarnostni fond« za
akcijo proti gamski slepoti po
100,00 din.

Za dokončno ureditev lovskega
muzeja predstavlja 300 000,00 din
ovi-ro. Upravni odbor se je strinjal,
da je kulturna dolžnost vseh slo-
venskih lovcev brez odlašanja re-
šiti tudi to vprašanje. Sredstev, ki
smo jih dobili od splošne gospo-
darske banke (sedaj ljubljanska
kreditna banka in hranilnica) kot
kredit za razvoj turizma, nekatere
področne zveze oziroma lovske
družine ne potrebujejo in se jim
odpovedujejo. Zato je upravni od-
bor LZS sklenil, da jih preusme-
rimo v dograditev muzeja. Za pri-
manjkljaj v višini okoli 100.000,00
din pa upravni odbor predlaga,
da najamemo posojilo. Tako bi v
enem letu imeli dokončno rešeno
vprašanje muzeja. Po dosedanjem
načinu financiranja te ustanove
bi mogli namreč izvesti ta program
še v 15 letih, v tem času pa bi
se verjetno tudi stroški za plani-
rana dela podvojili. Lovska orga-
nizacija je torej upravičena, da
pohiti.

Bodoči lovski zakon predvideva zopet lovske sklade, podobno kot so že po lovskem zakonu iz leta 1954 obstajali. Upravni odbor LZS je sklenil, da je treba sklad v republiškem merilu zopet formirati in sicer še pred sprejetjem zakona, ker sicer zakonodajalec utegne predpisati, kako bo z uporabljanjem sredstev iz lovišč in koliko bomo morali prispevati. Družba ima namreč pravico določiti, po kakšni poti naj se sredstva iz lovišč vračajo nazaj v lovišča oz. za lovstvo, če lovci sami ne bomo pravočasno ukrepali. Zato je upravni odbor sklenil predlagati občnem zboru ustanovitev namenskega sklada v višini 200 000,00 din, katerega koriščenje bi točneje določal poseben pravilnik, upoštevajoč predpise bodočega zakona. Razprava o načinu zbiranja teh sredstev je pokazala, da je večina za formiranje sredstev od bonitiranega odstrela in ne iz osnove celotnega finančnega efekta, iz bojazni, da bi bil ta drugi način destimulativen. Na ta način bi lovske družine od dohodkov iz lovišč skupno plačale — upoštevajoč seveda korigirano bonitiranje — namesto okoli 5 % približno 10 %. Neizpodbitno je, da so boljši ali slabši uspehi v lovišču in še predvsem v lovskem turizmu odvisni od dela in prizadevnosti lovskih kolektivov. Zato bi bilo napak, če bi tiste lovske družine, ki vlagajo divjad, se odrekajo odstrelu na račun tujih gostov, obremenili tako, da bi destimulativno vplivalo na lovsko gospodarjenje. Po drugi strani je pa tudi res, da dohodki od lovskega turizma niso vedno plod dela in prizadevanj, ampak so večkrat v veliki meri odvisni od dobrih naravnih in drugih pogojev (bližina državne meje, zime brez snega itd.). Naročilo upravnega odbora LZS novemu izvršnemu odboru je, da izdela izčrpno analizo tega problema in najde čim pravilnejši način zbiranja sredstev tudi iz tega vira.

Obračun organizacije LZS za lovsko leto 1968/69 in proračun organizacije LZS za lovsko leto 1969/70

	Proračun 1968/69	Realizirano	Proračun 1969/70
I. »L o v e c«			
D o h o d k i :			
1. Prenos salda iz 1967/68 (1968/69)			22 609,92
2. Od prispevkov področnih LZ — članarine	264 000,00	280 000,00	402 000,00
3. Naročnine za Lovca	30 000,00	14 804,95	21 190,08
4. Oglasi v Lovcu	18 000,00	38 871,00	20 000,00
Skupaj	312 000,00	333 675,95	465 800,00

I z d a t k i :

1. Osební prejemki urednika z družbenimi prispevki	23 000,00	24 679,67	30 300,00
2. Tisk in ekspedit Lovca	115 000,00	135 244,35	237 000,00
3. Klišéji, slike	16 000,00	16 463,50	20 000,00
4. Avtorski honorarji	33 000,00	33 808,75	36 500,00
5. Tiskovni papir	69 000,00	66 322,91	82 500,00
6. Ostali stroški (pomoč administracije)	36 000,00	34 546,85	39 500,00
7. Rezerva	20 000,00	—	20 000,00
Skupaj	312 000,00	311 066,03	465 800,00

R e k a p i t u l a c i j a :

Vsota realiziranih dohodkov	333 675,95
Vsota realiziranih izdatkov	311 066,03
Presežek	22 609,92

ki se prenese kot dohodek v proračun 1969/70.

II. H i š a — l o v s k i d o m :

D o h o d k i :

1. Restavracija Zlatorog	50 010,00	50 010,00	50 010,00
2. Gojitvena lovišča LZS	10 000,00	10 000,00	10 000,00
Skupaj	60 010,00	60 010,00	60 010,00

I z d a t k i :

1. Osební prejemki z družbenimi prispevki	28 730,06	28 846,91	31 250,00
2. Amortizacijski sklad LZS	31 279,94	31 163,09	28 760,00
Skupaj	60 010,00	60 010,00	60 010,00

R e k a p i t u l a c i j a :

Dohodki	60 010,00
Izdatki	60 010,00
Saldo	

III. Organizacija

	Proračun 1968/69	Realizirano	Proračun 1969/70
Dohodki:			
1. Prenos salda iz 1967/68 (1968/69)	27 049,07	23 735,27	24 357,10
2. Od prispevkov področnih LZ	61 000,00	67 750,00	81 000,00
3. Izkupiček za lovsko litera- turo	200,00	985,50	200,00
4. »Lovec« — za administracijo	36 000,00	34 546,85	39 500,00
5. Obresti KBH za 1968	—	1 267,65	2 500,00
Skupaj	124 249,07	128 285,27	147 557,10

Izdatki:

I. Osební prejemki z družbe- nimi prispevki	46 226,66	33 419,80	54 000,00
II. Materialni izdatki	28 850,00	29 984,18	33 260,00
III. Funkcijski izdatki	26 530,00	21 946,39	45 930,00
Rezerva	22 642,41	18 577,80	14 367,10
Skupaj	124 249,07	103 928,17	147 557,10

Rekapitulacija:

Vsota realiziranih dohodkov . .	128 285,27
Vsota realiziranih izdatkov . .	103 928,17
Presežek	24 357,10

ki se prenese kot dohodek v proračun 1969/70.

Skupna rekapitulacija po obračunskih enotah 1968/69

Dohodki:

I. »Lovec«	333 675,95	
II. Hiša — lovski dom	60 010,00	
III. Organizacija	128 285,27	521 971,22

Izdatki:

I. »Lovec«	311 066,03	
II. Hiša — lovski dom	60 010,00	
III. Organizacija	103 928,17	475 004,20
Presežek	46 967,02	

ki se prenese kot dohodek v proračun 1969/70.

Ljubljana, 31. marca 1969.

Blagajnik:
Stane Dolanc, l. r.

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

Strelstvo, orožni listi, municija

Več odbornikov je izrazilo nezadovoljstvo nad novim zakonom o orožju in zakonom o taksah. V dia-
metralnem nasprotju sta si pred-
pis, da ima vsak polnoletni držav-
ljan možnost za nabavo orožja, če-
tudi ni član LD, ter uredba, da
mora imeti vsakdo za nabavo kro-
gelnih nabojev posebno dovolje-
nje občinske skupščine. Prihaja do
tega, da mnogi lovci šušmarijo z
izdelovanjem nabojev oz. uporab-
ljajo vojaške naboje. Iz lovske dru-
žine izključeni član ima po seda-
njih predpisih možnost še nadalje
obdržati orožje (z dovoljenjem za
posest orožja), ki ga potem utegne
izkoristiti za divji lov. Zakon o
orožju namreč razlikuje dovolje-
nje za posest orožja (v glavnem
nelovci) ter orožni list za posest in
nošenje orožja. Taksa za orožni list
je po republiški tarifi 100,00 din za
vsako orožje, taksa za dovoljenje
za posest orožja pa le 5,00 din.
Ker lovec orožje uporablja kot re-
kvizit za čuvanje družbene imovine
— divjadi, naj bi plačal nižjo takso
kot nelovec. Lovska zveza Slove-
nije kot tudi Lovska zveza Jugo-
slavije si prizadevata za zadevno
spremembo obstoječih predpisov.
Pereč problem je nabava municije,
krogelne kot šibrene. Pri tem je
bilo več pritožb na račun Lovske
zadruga, češ da ne izpolnjuje svo-
jega poslanstva. Na zahtevo, da naj
bi lovci-delegati na upravni od-
bor Lovske zadruga prenašali
smernice Lovske zveze Slovenije,
je bilo pojasnjeno, da ti niso v
Lovsko zadrugo delegirani od lov-
ske organizacije. Strelska komisija
LZS rabi letno za tekmovanja ca.
5000 nabojev. Za svoje potrebe kot
tudi za potrebe drugih lovcev bi
jih lahko sama nabavila, kakor
pred časom, po znatno nižji ceni,
kakor jih nudi Lovska zadruga.
Toda pojasnjeno je bilo, da to ni-
kakor ni možno, ker je takšno po-
slovanje v nasprotju s predpisi.
Člani upravnega odbora so se tudi

zedinili, da je strelski šport v Sloveniji treba nadalje razvijati, zlasti pa ne smejo biti odpovedana predvidena mednarodna tekmovanja. V ta namen naj se zagotovijo zadostna finančna sredstva iz proračuna sklada LZS, za vzdrževanje strelišča v Tomačevem pa naj bi nekaj prispevala tudi ZLD Ljubljana.

Zajci in razplod

Odborniki treh področnih zvez (Maribor, Notranjska, Idrija) so se pritožili, da pri razdeljevanju zajcev s Češke ni bilo enotnega kriterija, da so nekatere področne zveze oz. njihove družine dobile zajce, druge pa ne. Da je zanimanje za zajce s Češke tako veliko, je vsekakor velik korak naprej, je dejal predsednik LZS Rado Pehaček, ker je to dokaz, da so naši lovci pripravljeni veliko žrtvovati za obstoj in razplod divjadi, saj so bili brez omahovanja pripravljeni plačati češkega zajca po 25 000 S din. Več lovskih družin ni dobilo zajcev, ker jih je bilo pač premalo na razpolago. Ob predlanski, prvi pošiljki zajcev (1200) je zanimanje za to divjad zelo naraslo. Ko smo v preteklem lovskem letu dobili s Češke prvo pošiljko, smo računali, da bomo dobili s drugo celotno število zajcev, za katere smo se pogodili. Vendar je LZS zaradi takojšnjih političnih razmer s to drugo pošiljko prejela precej manj zajcev (celotno naročilo 3600, prva in druga pošiljka pa samo 1737). Primanjkljaj je LZS skušala nadoknaditi z zajci iz Hrvaške (622) in Srbije (168). Upravni odbor je bil enoten, da naj imajo pri prihodnji dobavi čeških zajcev prednost tiste lovske družine, ki jih doslej niso prejele. Pri vsem tem je pa treba omeniti, da se kaže težava pri zbiranju naročil. Ko se je s Čehi treba že pogajati, je naročil prav malo, ko pa pride transport, hočejo vsi imeti zajce. Konkretno so sedaj na

Skupna rekapitulacija proračuna — 1969/70

Dohodki:

I. »Lovec«	465 800,00	
II. Hiša — lovski dom	60 010,00	
III. Organizacija	147 557,10	673 367,10

Izdatki:

I. »Lovec«	445 800,00	
II. Hiša — lovski dom	60 010,00	
III. Organizacija	133 190,00	639 000,00

Proračunska rezerva 34 367,10
kar znaša 5,4 %.

Maribor, 31. maja 1969.

Blagajnik:
Stane Dolanc, l. r.

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

Obračun lovskega sklada LZS za lovsko leto 1968/69

	Proračun 1968/69	Realizirano	Razlika + —
Dohodki:			
1. Prenos salda	—	—	—
2. Prispevki področnih LZ in nevčlanjenih LD	199 000,00	171 877,20	— 27 122,80
3. Obresti in anuiteta	1 800,00	1 942,70	+ 142,70
Skupaj	200 800,00	173 819,90	— 26 980,10

Izdatki:

I. Skupne naloge lovskih organizacij Slovenije:			
1. Znanstveno raziskov. delo	135 000,00	110 040,86	+ 24 959,14
2. Lovski muzej	20 000,00	20 000,00	—
3. Organiziranje strelskih prireditiv	16 500,00	20 425,84	— 3 925,84
4. Organiziranje kinoloških prireditiv	3 000,00	3 000,00	—
5. Organiziranje lovskega turizma in stiki s tujino	16 300,00	15 353,20	+ 946,80
6. Rezerva	10 000,00	5 000,00	+ 5 000,00
Skupaj	200 800,00	173 819,90	+ 26 980,10

Rekapitulacija:

Vsota proračunskih dohodkov	173 819,90
Vsota proračunskih izdatkov	173 819,90

Pobilančne obveznosti lovskega sklada za 1968/69

Dolžniki:

LZ Prekmurje	21 583,80
(poravnano aprila 1969)	
LZ Gornja Radgona	6 117,00
Skupaj	27 700,80

Ljubljana, 31. marca 1969.

Blagajnik:
Stane Dolanc, l. r.

Upniki:

Stroški ukrepov za preprečevanje kužne gamsje slepote	20 305,30
Seminar za lovske čuvaje	11 830,15
Skupaj	32 135,45

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

Proračun lovskega sklada LZS za lovsko leto 1969/70

Dohodki:

Lovska zveza	Vrednost bon. odstrela	Prispevek v sklad
1. Bela krajina	114 562,40	5 822,74
2. Celje	393 102,46	20 029,35
3. Gornja Radgona	140 582,00	7 158,03
4. Gorica	359 250,60	18 300,04
5. Gorenjska	162 606,90	8 274,42
6. Idrija	84 381,90	4 290,44
7. Kočevje	202 906,80	10 332,08
8. Koper	285 657,44	14 556,85
9. Krško	205 773,44	10 507,20
10. ZLD Ljubljana	482 418,90	24 560,58
11. Ljutomer	53 568,00	2 736,25
12. Maribor	550 081,26	28 019,20
13. Notranjska	136 472,00	6 939,13
14. Novo mesto	209 967,96	10 682,32
15. Postojna	223 246,94	11 382,80
16. Prekmurje	307 032,00	15 629,46
17. ZLD Ptuj	239 704,00	12 192,73
18. Zasavje	112 010,00	5 691,40
19. GL Ljubljanski vrh	15 817,60	788,04
20. GL Žitna gora	19 632,00	1 006,94
Skupaj	4 298 774,60	218 900,00
Obresti in anuiteta posojila		1 800,00
Skupaj		220 700,00

Izdatki:

I. Skupne naloge lovskih organizacij Slovenije:

1. Raziskovalno delo in strokovno posvetovalna služba LZS . . .	160 400,00
2. Lovsko strelstvo	23 000,00
3. Propaganda lovskega turizma	16 300,00
4. Tečaj za lovske čuvaje	10 000,00
5. Kinološke prireditve	6 000,00
6. Rezerva	5 000,00
Skupaj	220 700,00

Vrednost odstrela je izračunana na podlagi bonitiranih odstrelov srnjadi, zajcev, fazanov in jerebic ter poprečnih odstrelov zadnjih treh let za jelenjad, gamse in divje prašiče. Po podatkih Lovske zadruge in podjetja Perutnina so poprečne tržne vrednosti naslednje:

	din za kos
srnjad	180,00
jelenjad	492,80
gams	123,00
divji prašič	336,00
zajec	14,00
fazan	12,00
jerebica	6,00

V izračunu vrednosti niso zajete lovske družine Stol, Laze in Kresnice, ki niso članice področnih lovskih zvez. Glede na vrednost bonitiranega odstrela znaša prispevek področnih lovskih zvez v lovski sklad LZS 218 900,00 din oz. 5,15 % od vrednosti bonitiranega odstrela.

Maribor, 31. maja 1969.

Blagajnik:
Stane Dolanc, l. r.

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

Opomba: Kolikor kdo želi pojasnilo v zvezi z obračunoma in proračunoma LZS, ga lahko dobi na računovodstvu LZS.

Lovski zvezi Slovenije šele naročila petih zvez za 700 zajcev. Na vprašanje, če so bili zajci iz hrvatskih in srbskih lovišč res samo po 90,00 din, je bilo pojasnjeno, da so jih nekatere lovske družine dobile še po nižji ceni, a le odviše samce — brez samic. Spuščanje samih samcev pa je, kakor je znano, iz gojitvenega ozira škodljivo.

Še nekatera stališča upr. odbora

Na nek način je treba rešiti vprašanje cianovodikovih ampul, ki jih npr. na Hrvaškem smejo uporabljati.

Sedanji pravilnik o lovskih čuvajih je lovskemu čuvaju vzel določene pristojnosti, zato se je prizadevati za popravek tega pravilnika.

Lovski turizem razvijati tam, kjer še ni razvit, omejevati pa tam, kjer gre v ekstrem. Lovski turizem spada v pristojnost lovskih organizacij, zato mora imeti vsaka LD referenta za turizem, preko katerega se lovski turizem v lovišču tudi izvaja. Na ta način bodo izključene zlorabe posameznikov kot tudi raznih agencij.

Novi pravilnik o lovskih odlikovanjih naj dopusti, da je z redom II. stopnje lahko odlikovan za svoje delo in uspehe tudi lovec, ki se je izkazal samo v lovski družini in njenem lovišču, če mu okolnosti niso dopuščale širšega udejstvovanja.

Pospešiti je treba delo za izdajo lovskega priročnika.

Načelna ugotovitev ob koncu seje je bila, da je lovaska organizacija v Sloveniji kljub nekaterim pomanjkljivostim aktivna, da napreduje in da so uspehi vidni. Vsa obravnavana vprašanja lovske politike bodo predložena kot programska resolucija občnemu zboru, katerega sklepe bodo dolžne izvrševati vse lovske organizacije.

Fr. Cvenkel

Spuščanje fazanijh kebčkov v lovišče

Pri umetni vzreji fazanov ločimo v glavnem dva načina: vzreja s pomočjo kokoši — kokelj (klasičen način) in vzreja z inkubatorji in umetnimi grelci (umetne kohlje). Vzreja s kohljami je boljša, ker je naravnejša. Težav pri spuščanju kebčkov v lovišče ni. Posebno se dobro obnese vzreja s kohljami, če prenesemo kohljo s kebčki neposredno v lovišče. Za to so posebni vzrejni zaboji. Vzrejo s pomočjo kokelj — čeprav boljše od inkubatorskega načina — pa so do danes že skoraj opustili. Vzrok so težave pri dobavljanju zadostnega števila kokelj v času valjenja. V velikih fazanerijah, kjer vzredijo letno po nekaj 10 tisoč kebčkov, je vzreja s pomočjo kokoši — kokelj praktično nemogoča.

Zakaj so umetno vzrejeni fazani na sodoben (inkubatorski) način nesposobni za direkten izpust v naravo, bom v kratkem pojasnil z opisom umetne vzreje.

Vzreja se prične pri matični jati, ki jo spomladi razdelijo v družine v spolnem razmerju 1 : 6 do 1 : 8

v korist samic. Od vsake fazanke poberejo letno poprečno od 40—50 jajc. Jajca valijo v inkubatorjih. Izvaljene kebčke prenesejo v posebne električne grelce (baterije). Po 3—5 dneh prenesejo kebčke na prosto v posebne vzrejne zaboje, imenovane umetne kohlje. Kohlje ogrevajo z električnimi grelci. K umetni kohlji prislonijo izpust, ki je na travi. Kebčki pridejo tako že po nekaj dneh v stik s travo. Vendar je pa to tudi vse, kar dobijo naravnega. Pomanjkanje vzrejnih prostorov sili fazaneriste k temu, da vzreajo na majhnih površinah velike množine kebčkov, od 50 do preko 100 v navadnih izpustih 4 m × 4 m. Dostikrat je v izpustih premalo trave, ker jo kebčki hitro popasejo. Kebčke ogrevajo 21—28 dni. Ves čas vzreje jih krmijo samo z umetno (tovarniško) hrano. Po 5. tednu starosti bi praviloma morali prenesti vse kebčke v posebne velike ograjene izpuste — letne izpuste — v katerih se kebčki navadijo na naravno okolje. V skoraj vseh fa-

zanerijah pa imajo takšnih izpustov premalo. V en izpust spustijo na tisoče kebčkov. Takšna množina pa kmalu uniči vso podrast in okolje postane neprirodno. Večino fazanov iz letnih izpustov spustijo fazaneristi v lastna lovišča, za prodajo pa drže kebčke kar v malih izpustih, ali pa zelo zgoščene v letnih izpustih. Pri nakupu 10-teden-skih kebčkov dobimo največkrat takšne, ki so navajeni samo na umetno hrano. Kebčki ne znajo leteti in ne prenočevati na drevju, se ne boje ljudi in ne roparic.

Prekriti izpusti

Ni čudno, če številna neposredna vlaganja kebčkov v lovišča popolnoma propadejo. Nepripravljene kebčke uniči že prvo neurje, roparice ali pa jih polovijo brezvestni ljudje. Zato moramo kebčke predhodno pripraviti, da se navadijo leteti, nočevati na drevju, predvsem pa, da se nauče iskati in uživati naravno hrano.

V najboljšem predelu lovišča, kamor nameravamo spustiti večino nabavljenih kebčkov, zgradimo posebno oboro — letni izpust. Prostor mora biti skrbno izbran. Najboljša je nizka remizna površina na suhem mestu, ki meji na lastno krmno njivo ali travnik. Zaželeno je, da tvori $\frac{2}{3}$ izpustne površine grmovni sloj in nizki iglavci, $\frac{1}{3}$ pa travnik ali krmna njiva, posejana z deteljo, pšenico, prosom, koruzo ali drugim. Dobro je, če teče skozi izpust manjši potoček, sicer pa moramo zagotoviti vodo na drug način. Bodisi, da zabetoniramo v tla posebne betonske bazenčke ali koritca, ali da te naredimo iz plastičnih folij. V bazenčke se nabira deževnica. Ob suši moramo vodo dovažati, ali pa zabijemo v tla ročno vodno črpalko. Voda je za mlade fazanke odločilnega pomena!

Velikost izpusta se ravna po številu kebčkov. Na enega kebčka moramo računati najmanj z 2 do

Foto J. Čop: Prekrit letni izpust

5 m² površine. Če jo je več, bolje je. Letni izpust je ograjen in prekrit z ribiško mrežo ali pa samo ograjen.

Izpust ogradimo z 1 m visokim žičnim pletivom velikosti zank 2 × 2 do 3 × 3 cm. Strop izpusta prekrivamo z ribiško mrežo 3 do 4 m visoko. Mrežo napnemo kar čez grmovje. V delu izpusta, kjer ni grmovja, dvignemo mrežo s posebnimi oporniki — rakljami. V izpustu namestimo več nadstrešnic velikosti 2 × 4 do 3 × 6 m, spredaj dvignjene 1 m, zadaj pa 60 cm od tal. Pod temi strehami nasujemo mivko ali droben pesek. Pod njimi kebčke tudi krmimo. Ker so kebčki v fazanerijah navadno hranjeni samo z umetno hrano (FZp), jim to dodajamo še naprej. Vsak dan primešamo umetni hrani nekaj več zrnate hrane, po enem tednu pa krmimo samo še z zrnatno hrano (koruza, pšenica, proso, ajda, konoplja, sončnice in dr.). Zelo dobra hrana so žitni odpadki, ki jih dobimo pri čiščenju žita. Sprva krmimo kebčke samo na krmiščih v krmnih koritcih, kasneje pa trosimo zrnje tudi okoli krmišč in na druge čistine v izpustu. S tem se kebčki navadijo na samostojno pobiranje hrane. Del hrane naj najdejo kebčki na krmni njivi. Kebčki se v razmeroma kratkem času prilagodijo na naravno okolje, postanejo bolj divji, začno prenočevati na drevju in že po 10 do 15 dneh iščejo izhode na prosto. V tem času jim spodvijemo del mreže, da začno kebčki prosto prehajati v lovišče. Ko opazimo, da večina fazančkov živi že izven izpusta in da prihajajo le še na krmišča, izpust lahko podremo. Krmišča pa seveda zalagamo še nekaj časa s hrano in vodo. Če imamo v lovišču samo 1 izpust, fazančke pa želimo spuščati tudi v druge predele lovišča, potem del fazanov, ko so se v izpustu že dobro navedli naravnemu okolju, polovimo in prenesemo drugam. Polovimo jih v zgodnjih jutranjih urah.

Foto J. Cop: Prekrit izpust za fazanje kebčke v lovišču LD Krško

Ves čas, ko so fazani v izpustu, mora biti organizirana dnevna in nočna čuvajska služba. Najbolje je, da podnevi skrbi za fazančke lovski čuvaj, ponoči pa se izmenjujejo člani LD.

Tudi neprekriti izpusti

Ker so začeli z neprekritimi izpusti prvi v Prekmurju, smo zaprosili predsednika LZ Prekmurje in starešino LD Brezovci Janeza Drvariča, da pove o svojih lastnih izkušnjah.

LD Brezovci je pričela spuščati fazanje kebčke v svoje lovišče l. 1962, ko so jih vložili v lovišče 300. Kebčke so spustili direktno v lovišče. Tudi v naslednjih letih so vsako leto spuščali 10-tedenske kebčke direktno v lovišče. Uspeh spuščanja je bil zelo slab kljub dobro organizirani čuvajski službi. Pred dvema letoma so zato ogradili 0,40 ha remizne površine s krmno njivo. Ograja je visoka 2,5 m, pletena iz 3 mm debele, po-

cinkane žice, s 3 cm velikimi zankami. Mrežo so postavili vijugasto med drevjem, da je čim manj vidna in daje prirodnejši videz. V izpustu je obdelana krmna njiva, zasejana s pšenico, koruso ali prosom.

Sredi julija spustijo v izpust okrog 400 desettedenskih kebčkov. Spuščajo jih proti večeru. Fazančki ostanejo v izpustu 15—20 dni. Vsako jutro nekaj fazanov zleti čez ograjo, vendar se vračajo nazaj na krmišča. Krmišča so vedno založena s hrano in vodo. Ko so fazančki dovolj prilagojeni naravnemu okolju, to je po nekako 20 dneh, jih v zgodnjih jutranjih urah polove in spustijo po lovišču. Spuščajo jih v manjših skupinah, zaradi varnosti. Dostikrat se takšne skupine pridružijo družinam, živčim v lovišču. Da je LD Brezovci z nenadkritim izpustom dosegla zelo velik uspeh pri spuščanju fazanjih kebčkov, potrjuje tudi dejstvo, da je bil letni odstrel v l. 1964/65 185 fazanov, l. 1968/69 pa že 817.

Tovariš Drvarič meni, da je prekrivanje z mrežami letnih izpuštov za fazančke nepotrebno. Važna je izbira primerne prostora, dobro oskrbovanje kebkov in čuvajska služba.

Izpusti brez stropa iz ribiške mreže so mnogo cenejši, gradnja je enostavnejša, razen tega pa lahko ogradimo prirodnejši del remize.

Ivan Cvek

Gams v naravi

Medtem, ko se »gamsja pravda« suče več ali manj okrog višjih strokovnih vprašanj v zvezi z gojitvijo gamsov, pa se manj izkušenim lovcem ob robu teh razprav — samo po sebi — zastavlja vprašanje, kako ločiti in prepoznavati gamse v naravi. Zato dovolite, da povem nekaj iz gamsarjevega abecednika. Pri odstrelu gamsov sem v preteklih letih tudi sam imel dva ali tri slabe poglede in bilo mi je v vseh primerih neznansko žal. Kot spomin so ostale le še trofeje in za vedno ugasle oči, iz katerih sem bral bolečino, žalost in obtožbo.

Kako se je to prvič zgodilo? Neka jesenskega dne sem se odpravil z namenom, da tudi jaz uplenim gamsa. Odločil sem se za greben Prižnice, od koder se zelo lepo vidi v nasprotno pobočje, oddaljeno le 100—200 metrov strelne razdalje. Vse to pobočje je z obilo paše in sonca kot nalašč za gamse, toda za lovca precej težavno, kadar mora od tam spravljati plen ali pa izvršiti kontrolo nastrela.

Ker po daljšem času nisem ničesar opazil, sem se odločil za odhod. Smola pa je hotela, da sem stopil na skalo, ki se je odluščila in z velikim truščem skotalila v stometrski prepad pod mano. Kakor sem se v zadnjem trenutku ulovil,

Višina ograje za neprekrit izpust 2,5 m, kot jo je postavila LD Brezovca, je verjetno lahko tudi nižja, ca. 2 m.

Ker v zadnjem času fazanerije umetno vzrejajo tudi jerebice, bi na tem mestu pripomnil, da jerebice lahko spuščamo direktno v lovišče že od 7 tedna starosti naprej.

tako sem tudi obstal, malo od strahu, malo pa od radovednosti, če bo trušč le kaj premaknil na nasprotni strani. Nisem dolgo čakal. Zagledal sem že poznano mi staro kozo jalovko, kako se vzpenja proti meni najbližjemu grebenu. Kar zaigralo je v meni. Sledil sem ji z daljnogledom vse do sedla, nakar sem se pripravil. Računal sem, da bo prišla ali na greben ali pa na nasprotni strani izza sedla. Tako se je tudi zgodilo. Ko sem zagledal gamsa vrh grebena, sem brez preverjanja pomeril in sprožil. Počilo je in se prevalilo. Toda v istem trenutku je tudi iz sedla že pritekla koza, obstala za trenutek ter se v značilnem diru spustila nazaj, od koder je prišla. Razločno sem videl, da je to tista koza, katero sem malo prej opazoval. Seveda sem bil tudi prepričan, da sem jo streljal. Kaj sem napravil, kaj sem streljal, od kod se je vzela? Take in podobne misli so se mi podile po glavi, ko sem si grizel kolena in plezal do nepoznanega plena.

Po prihodu na mesto sem šele spoznal svojo veliko zmoto in začetniško prenačlenost. Krepak triletni kozlič je moral ležati nekje za grebenom, ko je v sedlo prišla koza. Zato je radoveden še sam

stopil na skalo in pogledal, kar je postalo zanj usodno.

Po tem grenkem dogodku se je zame praktična šola opazovanja pravzaprav šele pričela. Začel sem sistematično iskati tiste biološke značilnosti, ki jih moramo poznati, da pravilno ocenimo žival pred odstrelom. Ni težko ugotoviti razlike med kozlom in kozo. Težko je edino pravilno oceniti starost od petega-šestega leta naprej, zlasti v obraščenem okolju, posebno pa plemensko kvaliteto.

Če torej moje malenkostno znanje povežem s trditvami starejših lovcev iz raznih gamskih revirjev, prihajam do zaključka, da je ocenjevanje divjadi še vedno problem oziroma ga dokaj lovcev v osnovi ne obvlada.

Za lovca gamsarja, pa tudi za lovca na parkljarje sploh, je važno, da zna oceniti, kakšno žival ima sploh pred sabo, oziroma kaj bo padlo, če ukrivi prst. Res je, da naša pravila določajo pripraviško dobo in tudi izpit. Toda resnici na ljubo, v vsem tem času se ne da naučiti vsega, kar bi bilo potrebno za samostojno in kvalificirano izvrševanje lova brez večjih pogrešk. V tem je vzrok, zakaj pada v nekaterih loviščih preveč mladih živali. Zato bi poskusil iz svoje prakse opisati tisto, kar nam je pri gamsih mogoče videti.

Za tako učenje je treba poleg sebe imeti res izkušenega tovariša ter te retično znanje, pa sneg in primeren kraj, od koder lahko dalj časa opazujemo gamse. Na belem ozadju se da dobro ugotavljati oziroma ocenjevati živali tudi na večjo strelno daljavo. Zlasti je prsk idealna priložnost, saj se v tistem času znajdejo pri tropu stari kozli z izrazitimi razlikami v starosti. Ocenjevanje živali v poletni dlaki in na močno obrašlem terenu je pa mnogo težje in s tem tudi manj zanesljivo.

Kakor pri vseh drugih živalih je tudi med kozlom in kozo razlika

Foto I. Napotnik

v obliki sprednjega dela telesa. Pri kozlu je glava za spoznanje debelejša, z močnejšimi bolj polkrožno zakrivljenimi roglji. Tudi razkrcenost je večkrat manjša kot pri kozi. Videz čokatosti poudarja močnejše razvit prsni koš in debelejši vrat, ki zaradi tega izgleda nekaj krajši. Ko kozel stoji poševno na snegu, je pod vampom dobro viden tako imenovani »cof«. Ob prsku je pri normalnem premiku tropa kozel vedno zadnji ali med zadnjimi, oddvoji se brž, ko začuti večjo nevarnost. Kozel samotar se zadržuje, odvisno od vremena, letnega časa in drugih okoliščin, pretežno le v svojem rajonu. Radovednost in manjša opreznost se pojavita le v času prska. Takrat je tudi na pohodu in se pojavi kjerkoli in kadarkoli. Mlajše kozle energično odbija, če silijo k njegovemu tropu. Pri kozlu med tretjim in petim letom je nekam manjša otroška glava, tanjši vrat, nerazvit prsni koš in roglji do konca ušes ali nekaj malega čez. Dlaka je v teh letih izrazito temna, brez značilnega čopa po hrbtu ter nekoliko bolj bleščeča kakor pri starejši ali bolni živali. Od petega ali šestega leta naprej je žival popolnoma telesno zgrajena. Roglji so večkrat precej čez ušesa, dlaka pa je do osmega leta še dokaj temna. Kolikor sta lisi ob ličnicah pri mladi živali še izrazito beli, postajata pri starejših živalih — deset in večletnih — do rumenkasto, umazano rjavi. Takšna je pri teh tudi druga dlaka, večkrat

malo skuštrana. Izjema v razliki med kozlom in kozo so edino jalone keze. Te so lepo rejene, brez upadlih bokov in imajo še pri večji starosti precej temno dlako. Izrazito upadlih bokov so pa keze, ki vodijo dva mladiča ali tiste v predelih s pomanjkljivo hrano. Take keze imajo tudi podpoprečno slabotne roglje.

V času prska je treba budno paziti, ker prskajoča se koza včasih prepusti mladiča. Meni se je že zgodilo, da sem ob prsku naletel na tropič osmih enoletnih mladičev, ki je vse vodila le ena stara koza. Opozarjam, da se obolele živali po telesnih oblikah le malenkostno ali pa skoraj nič ne razli-

kujejo od zdravih živali, razen da so bolj kuštrave, z umazano rjavkasto dlako pozimi, čeprav so stare le dve, tri leta. Tudi obnašanje na paši in gibanje ob splašitvi nista pri njih normalno živa.

Spol pa nepogrešljivo določimo tedaj, ko živali mokré, ščijejo. Čim starejši je kozel, slabši je curek in čim starejša je koza, manjši je počep, pri mlajših kozah pa večji, nižji.

Opisal sem le tisto, kar imam za izrazito in važno, kar so tudi mene naučili starejši tovariši in kar sem tudi sam opazoval v naravi. Če sem kaj napačno in premalo opisal, mi, prosim, izvedeni gamsarji popravite oziroma dopolnite!

Dipl. vet. Tone Prestor

Patologija in reprodukcija uvoženih zajcev iz ČSSR

Pisec članka »Zajci iz ČSSR« Janez Čop je v lanskim majski številki Lovca lepo prikazal organizacijo dela z zajci v odlovnih in zbirnih centrih na Češkem, od odlova, karantene, selekcije, veterinarsko preventivnih ukrepov pa do priprave transporta in izpusta zajcev v naša lovišča.

Oglejmo si uvožene zajce v luči bolezenskih dogajanj med transportom ter patoanatomskih najdb,

ki smo jih odkrili ob raztelešenju poginulih živali.

Na podlagi gornjega podajamo oceno posameznih pošiljk, oziroma si skušamo predstaviti pogoje, v katerih naj bi se izpušeni zajci obdržali ter aktivno udeležili razmnoževanja v naših loviščih.

Lovska zveza Slovenije je v razdobju od 18. decembra 1967 pa do 28. januarja 1969 od češke izvozne tvrdke »Coospol« sprejela skupno

2952 odlovljenih divjih zajcev. Uvoz v obliki treh železniških pošilk je posredovalo ljubljansko podjetje »Gruda-export import«.

Na železniški postaji Ljubljana sta bila 18. in 19. dec. 1967 sprejeta dva vagona s 600 in 552 zajci, ki so bili poslani iz zbirnega centra Přerov. Med pošiljko 1152 živali smo našli 15 poginulih, kar predstavlja 1,3 % izgube.

Druga pošiljka s 1200 zajci, iz zbirnih centrov Sale in Ternova, je v Ljubljano prispela 5. dec. 1968. V prvem vagonu smo našli 8, v drugem pa 12 poginulih živali, kar predstavlja skupno 1,6 % poginov.

Letošnja pošiljka 600 zajcev je bila 23. januarja odposlana iz Libecka, v Celju pa so jo prejeli 28. januarja. Ugotovljen je bil pogin 43 zajcev, ali 7,1 % izgube. Od skupno 2952 poslanih zajcev jih je na transportu poginilo 87 ali 2,6 %, od tega 27 samcev in 51 samic.

Čas transportiranja je bil pri prvi in drugi pošiljki po 4, pri zadnji pa 5 dni.

V naša lovišča je bilo od 19. dec. 1967 do 28. jan. 1969 spuščenih skupno 2874 čeških zajcev v razmerju 1 : 2 v korist samic.

Poginuli zajci so bili raztelesen na inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih živali veterinarskega oddelka biotehniške fakultete, kjer so bile izvršene tudi ostale laboratorijske preiskave.

Poleg ugotavljanja patoloških sprememb in vzrokov pogina smo ocenjevali še telesno razvitost kadavrov in njihovo težo. Glede poprečnih tež na transportu poginulih živali so bile med posameznimi pošiljkami precejšnje razlike. Poprečna teža kadavrov iz prve in druge pošiljke, tj. iz decembra 1967 in 1968 je bila 3,6 oziroma 3,4 kg — maščobno in mišično tkivo sta bili primerno razviti.

Teža kadavrov iz tretje, tj. letošnje januarske pošiljke, znaša v po-

prečju samo 2,5 kg. Kadavri so bili mršavi, mišičje atrofično. Frekvenco patoloških najdb ozi-

roma vzrokov pogina prikazujemo za posamezne pošiljke v naslednji razpredelnici:

Vzrok pogina (bolezen)	Prva poš. dec. 1967 teža 3,6 kg 15 pogin. od 1152	Druga poš. dec. 1968 teža 3,4 kg 20 pogin. od 1200	Tret. poš. jan. 1969 teža 2,5 kg 43 pogin. od 600
(Tako imenovana) zajčja kuga	8	4	14
Staphylo-mikoz	—	2	1
Aspergilosa	—	—	1
Fibrinozno vnetje trebušnice	—	—	1
Slabost srca (s trebušno in prsno vodenico)	1	3	7
Počenje želodca ali črevesja	1	1	—
Počenje sečnega mehurja	1	—	1
Zadušitev zaradi prenapolnjenosti sečnega mehurja	—	1	—
Počenje jeter z izkrvavitvijo	—	4	3
Počenje srčne odvodnice z izkrvavitvijo	1	1	1
Zlom kosti z izlivom krvi med mišičje	3	1	1

Iz razpredelnice je razvidno, da je najpogostejši vzrok smrti tako imenovana zajčja kuga, ki v strokovni literaturi nosi še druge nazive kot npr. pastereloza, ali hemoragična septikemija. Danes menijo, da jo povzroča neki virus, kasneje pa se pridružijo še druge bakterije kot so pasteurella multi-septica ali druge, ki jih navadno izoliramo iz spremenjenih organov. Bolezen se kaže predvsem v prizadetosti dihal, v obliki pljučnic in krvavitvah po seroznih prevlekah, ali v obliki fibrinskih naslag na notranjih organih.

Pri sekcijah importiranih zajcev pa smo večkrat ugotovili tako obsežne fibrinske obloge, da organov med seboj ni bilo moč razlikovati, ter smo jih morali dobesedno izluščiti iz kepe fibrina. Bakteriološki izvid je bil negativen, celo sterilen! Pri zajcih, ki za to boleznijo poginjajo v prosti prirodi, tako intenzivnih sprememb nismo našli. Zato domnevam, da je nastanek teh mogoče povezovati s transportom, ki na organizem deluje kot močan stres, oziroma so spremem-

be nastale kot posledica prilagoditve (adaptacije) organizma na transport.

Poleg kuge smo v dveh primerih ugotovili še stafilomikozo, ki jo karakterizirajo številna gnojna žarišča v podkožju in notranjih organih. Bolezen povzroča mikrob *Staphylococcus aureus* ali *S. albus*, ter smo jo že večkrat ugotovili pri naših zajcih.

V enem primeru smo ugotovili tudi glivično bolezen, imenovano aspergiloza. Kaže se v obliki žarišč na pljučih, ki se lahko v napredovanem stadiju raznesejo še po drugih organih. Tudi to bolezen smo že ugotovili pri naših zajcih.

Uvoženi zajci pa vsekakor niso imeli drugih nevarnejših kužnih bolezni, kot so: tularemija, bruceloza, paratuberkuloza in druge. V zadnjem transportu je bila pogosto vzrok pogina slabost srca z vsemi vzporednimi pojavi, kot so oteklost pljuč ter nabiranje tekočine v trebušni in prsni votlini. V nekaterih primerih pa teh vzporednih pojavov ni bilo in to iz

razloga, ker za njihov razvoj enostavno ni bilo časa — zajci so poginjali zaradi srčne kapi, verjetno na začetku transportiranja, lahko že ob samem natovarjanju zabojev v vagon.

V več primerih smo našli tudi znake, ki govorijo za zastrupitev s hrano. Hrana je lahko povsem neporečna, torej nestrupena. Do zastrupitev pa pride zaradi posebnih stanj organizma (stres), v katerih je normalno valovanje želodčno-črevesnega trakta moteno, ali pa je celo poškodovana sluznica, zaradi česar je omogočeno prehajanje nezadostno razgrajenim sestavinam hrane v krvni obtok, kar ima za posledico t. i. alimentarno intoksikacijo.

Kot vzrok pogina na transportu je pogost tudi zastoj urina v sečnem mehurju. Med drugo pošiljko je bil tudi primer, ko je zaradi prenapolnjenega sečnega mehurja prišlo do zadušitve. Mehur, ki je zavzemal dobršen del trebušne votline, je dobesedno izrinil črevesje na stran ter preko jeter in trebušne prepone na pljuča tako pritiskal, da je bila normalna ventilacija teh onemogočena.

Elastičnost sečnega mehurja navadno popusti že prej, posledica je počenje in izliv seča v trebušno votlino, čemur sledi vnetje potrebušnice in smrt.

Za prekomerno zastajanje seča oziroma za motnje v mokrenju med transportom je več razlag. Nekateri avtorji navajajo za vzrok psihične komplekse, drugi zopet dolžijo neprimerno čepenje v transportni gajbici in s tem v zvezi nenormalen položaj sečne cevi, ki je menda prepognjena.

Mehanične poškodbe in počenje posameznih organov so pri transportiranju pogost pojav, nastanejo pa lahko zaradi prekomerne razburljivosti živali, grobega ravnanja z njimi, ali zaradi neprimerno zgrajenih transprotovnih zabojčkov.

Pogled v prsno votlino — fibrinozno vnetje in obloge prsnih organov zajca

V naslednjem bom za nekatere navedene patološke pojave skušal najti razlago, ki jo gradim predvsem na osnovi študija enega od poglavij iz patofiziologije, to je splošnega adaptacijskega sindroma (SAS) oziroma razvoja prilagoditvenih (adaptacijskih) bolezni. Menim, da imajo prav elementi SAS in njegove faze pomembno vlogo pri živalih v ujetništvu, še posebno pa na transportu.

Hormonalni sistemi — hipofiza z adrenalinom in skoraj nadledvične žleze s kortikoidi — s svojimi učinki vplivajo na sanacijo poseb-

nih stresnih stanj (šok), ali pa po daljšem delovanju dovedejo do okvar, ki se komplicirajo in zaradi katerih pride do smrti.

Predstavljajmo si, kakšni notranji procesi se sproščajo pri odlovljenih zajcih. Zaradi strahu, ki predstavlja močan psihični stres, se v trenutku, ko zajec začuti pritiskajoče gonjače, izlijejo v krvni obtok velike količine adrenalina (hormon hipofize). Posledica je porast sladkorja v krvi; na ta način se organizem pripravi na nek fizični napor — pri zajcih na beg, pri drugih vrstah morda na obrambo ali na-

Fibrinska obloga pljuč in srca — organa sta izluščena iz kepe fibrina, ki je napolnjevala vso prsno votlino

pad. Ko je beg zaradi zapleta v mrežo nenadoma prekinjen, se prvemu stresu pridruži še drugi, močnejši, kar pri nekaterih živalih privede do tako močnega šoka, da se več ne opomorejo. To je tudi ena od razlag za nenadne smrti, kjer ob raztelesenju praktično ne najdemo sprememb.

Stresi se zaradi vznemirjanj v karanteni in na transportu — zaradi neprestanega bobnenja koles, priklapljanja in odklapljanja kompozicije — nadaljujejo. Da bi se organizem ubranil pretečemu šoku, se vključijo regulacijski mehanizmi, ki jih predstavlja skorja nadledvične žleze s svojimi hormoni — kortikoidi. Dolgotrajno izločanje teh hormonov (beri dolgotrajna obramba za vsako ceno) pa povzroči poškodbe nekaterih organskih sistemov — napravijo se lahko razjede v prebavnem traktu, poškodbe ožilja in drugo. Ves čas, ko se organizem nahaja v stresu, so količine adrenalina v presežku, kar med drugim povzroča tudi motnje v želodčno-črevesni motoriki, s tem pa kopičenje slabo prebavljene hrane v želodcu in prednjih partijah črevesja. Kortikoidi, ki hkrati lahko poškodujejo sluznico prebavil, omogočajo nezadostno predelanim hranljivim snovem prehod v kri in s tem zastrupitev s hrano. Kadar je adrenalin v višku, tudi deluje na mišični obroč sečnega mehurja v smislu krčenja, kar pogojuje kopičenje urina. Hormoni nadledvične žleze zaradi dolgotrajnega delovanja lahko poškodujejo stene krvnih žil ter omogočajo prestop krvnih elementov iz ožilja, tako da lahko tudi po tej poti dovedejo do nastanka obsežnih fibrinskih oblog notranjih organov, ki smo jih našli pri živalih, poginulih na transportih.

Ponoven pogled na razpredelnico nam pokaže, da so bile izgube največje pri zadnji pošiljki, kjer so bile tudi najnižje telesne teže zajcev. Živali so bile v poprečju telesno šibke, izčrpane in neodporne.

Odgovorni faktor za kondicijsko slabost leži prav gotovo v odlovnem času, ki je bil (če od sprejema pošiljke odštejemo čas transporta in karantene) sredi januarja. Do tedaj so zajci v manj ugodnih razmerah prebili že več kot polovico zime. Drugi, še pomembnejši faktor pa je ta, da je čas odlova sovpadal s časom, ko se oba spola že pripravljata na skorajšnje parjenje (pri nas okoli 20. januarja). Pri pregledu spolnih organov 28 samic smo zaključili, da do parjenja na Češkem (pred odlovom) ni prišlo pred 15. januarjem. Z zadnjim odlovom je bil potek spolnega ciklusa prekinjen, hormonalno ravnovesje porušeno, to pa se je odražalo v preobčutljivosti in razdraženosti živali ter tudi tako pogojevalo nastanek plodnostnih motenj.

Oslabljeni in slabo plodni zajci (morda celo neplodni), izpuščeni v lovišče, predstavljajo le drago plačano število individuumov, ki nimajo prave garancije niti za obstoj, kaj šele za uspešno razmnoževanje. Reprodukcijska v decembru izpuščene živali je prav gotovo potekala pod neprimerno boljšimi pogoji. Zajci so bili odpornejši, imeli so dovolj časa za prilagoditev in aklimatizacijo v novem lovišču ter s tem za mirno pripravo na izvrševanje svojega poslanstva.

Švicarski avtor Fraguiglione je opazoval življenje in reprodukcijo uvoženih madžarskih zajcev, ki so bili v začetku februarja spuščeni v ograjen prostor. Avtor navaja, da se je več samcev med seboj pobilo (verjetno zato, ker je zajec izrazilo

nedružbena žival), samice v času gonjenja niso bile zaskočene, že breje samice pa so izvirgavale (abortirale). V omenjeni karanteni je prišlo do 50 % pogina. Pisec zato predlaga prepoved odlova zajcev po 5. januarju.

Za uspešno vlaganje in za čim manjše izgube med transportom — kajti naknadne, neregistrirane škode po izpustu so v premem sorazmerju s transportnimi — bi bilo potrebno upoštevati nekatere preventivne ukrepe:

- čas od začetka transporta do prejema živali je skrajšati za polovico, da bi znašal 2 do 2,5 dneva;
- korigirati režim prehrane, ki sicer ustreza za normalne pogoje; na transportu je hrana kot repa, sladkorna pesa in korenje zaradi velikih količin vode in zaradi težje prebavljivosti neprimerna in omogoča zastrupitve s hrano oziroma prekomerno nastajanje seča; okopavine naj bi vsaj delno zamenjali s suho hrano, kot deteljo, senom, ovsom in drugim;

- vredno bi bilo razmisliti in prekusiti uporabo nekaterih pomirjevalnih preparatov, ki bi jih zajci pred in med transportom dobivali s hrano, kar bi napravilo živali manj občutljive za psihične strese; — tudi mi se lahko odločimo za predlog švicarskega pisca Fraguigliona, da bi uvažali in sploh transportirali zajce vedno vsaj do 10. januarja.

Z upoštevanjem navedenih predlogov bi bistveno zmanjšali svojo lastno škodo in izpuščenim zajcem nudili neprimerno boljše pogoje za njihov obstoj in razmnoževanje.

Preteklost ob Vražjem vrtcu

Nekako v sredini med slovensko vasjo Babnim poljem in hrvaškim mestom Prezidom se na severni strani ponosno dviga 904 m visok skalnat hrib, ki gospoduje nad okolico. Tudi uradno se ta hrib imenuje Vražji vrtec. Vražji vrtec — kraj nesrečnega imena!

Kakor so trdili vraževerni ljudje, so na tej gori peklenščki in čarovnice prirejali ples in gostije... Doli pod hribom, tik ob deželni cesti, je holmec, mala vzpetina. Ljudje ji pravijo Gavgarski hrib. Bojda so na tem hribu v srednjem veku bile postavljene vislice in nanje so obešali uporne grajske podložnike.

Povzpni se popotnik na ta hrib! Krasen razgled na vse strani. Čist gorski zrak in svečana tihota. A če si motoriziran, lahko brez truda prideš sem, zakaj iz Babnega polja se vije gozdna cesta prav do Vražjega vrtca. Zgradili so jo vojaki nekdanje jugoslovanske vojske, ki so tod gradili utrdbe, obrambne linije. »Logor« — Vražji vrtec. Še sedaj dobro ohranjeni ostanki na pol razbitih bunkerjev, bodeče žice, na samem hribu pa je v živo skalo vdolbena velika votlina. Tu naj bi bila topniška opazovalnica. Kadar obiščem domači kraj, se ne morem izogniti Vražjemu vrtcu. Sam v svečani tišini gledam v duhu preteklost. Zdi se mi, da čujem ropot avtociſtern, ki vozijo vodo na ta hrib, vodo za meſanje betona, sočne južnjaške kletvice, ropot kompresorja in vpitje delovodij. Noč in dan smo delali na Vražjem vrtcu, a vse zaman. Obrambna linija, ki so jo poleg vojakov pomagali graditi tudi tiſoči delavcev, je odpovedala na vsej črti. Glejte: tabor Vražji vrtec gor! Ognjeni zublji požirajo barake in skladiſča. Vojska se umika. Graničarji so zapustili mejo, orožniki sežigajo arhiv. Sramotni zlom stare vojske. Kmalu zatem se okrog Vražjega vrtca čujejo silovite eksplozije, ki pretresajo ozrač-

je. Italijani minirajo utrdbe, njihovi tovornjaki so natovorjeni z železom, jeklom, zvitki bodeče žice. Usmerjeni so na jug.

Predzadnji dan julija 1942. Po cesti proti Vražjemu vrtcu počasi vozi majhen kamion, na njem deset zvezanih ljudi. Okrog njih vojaki v čeladah. Nekdanji »logor« Vražji vrtec je močno zastražen z vseh strani. V neposredni bližini zgoſtnele barake, kjer je bil sedež poveljstva neke enote bivſe vojske, sta izkopani dve plitvi jami. Streli, strahotni kriki in nazadnje ſe milostni streli. Krvava trupla vržejo v jamo. Tovornjak pride ſe trikrat. Ponovi se isto. V obeh plitvih gomilah leži ſtirideset talcev, ſtirideset moſ in fantov polnih življenja in hotenja, ſtirideset, ki so morali umreti, da bi bila domovina svobodna in večno živa.

* * *

Moj ded, »bog mu daj dobro na onem svetu«, je bil graſčinski logar. Pravijo, da je zvesto opravljal zaupano mu dolžnost. Dan za dnem so ga videli v zeleni obleki, s puſko na rami. Kdove kolikokrat je podolgem in počez obhodil prostrane snežniſke gozdove, zalezoval divje lovce in hodil poročat grofovski rodbini Waldenburg-Schönburg. Z divjimi lovci se ni spuſčal v odkrit boj, ker je bil moſ pameten in je uvidel, da jim ne bo mogel do živega. In ti dedek — Anton Janež — ki že blizu 75 let počivaſ na kraju nehanja tam pri cerkvi sv. Nikolaja. Dobro si obvladal nemſčino v govoru in pisavi, zato si tudi vaſčanom pisal razne vloge in jim dajal nasvete. Še kot otrok sem prebiral tvoje listine, pisane tudi v slovenſčini. Potem, ko ti je umrla prva žena in te zapustila z dvema majhnima otrokoma, ti ni kazalo drugega, kot v drugič se poročiti. Moja babica ti je povila 5 otrok. Tvoj dom pa je bila enonadstropna hiſa s skoraj meter debelimi zidovi in

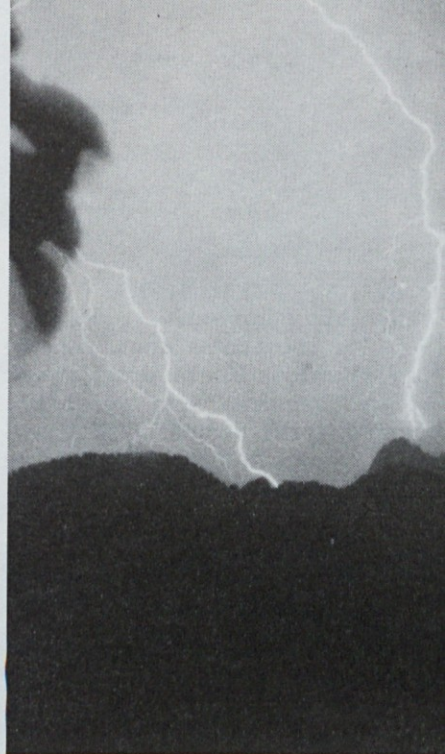

Foto V. Cerne

zamreženimi okni. Ta dom je bil namreč nekdanja avstrijska vojaſnica, v kateri so bili obmejni straſniki, ali tako imenovani »ib-lajtarji«, zakaj dober kilometer od tod je bila meja in sosednji hrvaški kraj je sodil v sestav madžarske kronovine. Po uvedbi dualizma so financarji odſli.

Moj stari oče je sila dobro gospodaril. Razen posestva je imel ſe trgovinico in gostilno. V krčmi so se čestokrat ustavljali dunajski grafje, ki so hodili na oddih v svojo podeželjsko rezidenco, gradič nad Bukovico, dobrih dvesto metrov od mojega rodnega doma. Nekdanji graſčinski logar je bil cenjen pri plemenitaſih, kot so bili lastnik dvorca Karol Dittl pl. Wehrberg, baronica Fani von Dittl, Oberleutnant Rudolf von Dittl in drugi, ker je dobro poznal vse gozdove, vedel, kje je moč upleniti jelena, srnjaka, koſuto.

In dunajski gospodje so bili vneti lovci. Prirejali so pogone na divjad. Œtevilni fantje iz vasi pa so bili tako imenovani »trajbarji«. Na eni strani veliko razkoſje, na drugi strani revſčina. Œtevilni Babnopoljci so se izseljevali v Ameriko, drugi pa se kot izvrſtni gozdni delavci udinjali graſčini Snežnik. Grofje pa so pirovali, hodili na lov in si privoſčili tudi

kako zalo domačinko... Moj stari oče je nenadoma umrl. Zadelo ga je božje. Ko bi dragi dedek mogel zapustiti svoj večni tihi dom in priti domov obiskat svojega vnuka Milana! Veš, hiša je povsem drugačna, prenovljena, zakaj bila je žrtev plamenov v času fašistične ofenzive 1942. In tvoj vnuk je tudi prizadeven član zelene bratovščine. Dedek, ti nisi poznal avtomobila, veliko poprej si odšel, preden je prvo motorno vozilo na štirih kolesih prispelo v Babno polje. Vnuk Milan je k domu prizidal garažo in v njej je avto. Kaj pa televizor? O kakšni taki skrivni škatli se ti ni niti sanjalo.

A vseeno bi bil žalosten, dedek moj. Tistega lepega dvorca nad našo hišo ni več. Nemci so ga požgali 1944. leta. Zgorelo je dragoceno pohištvo, na desetine in desetine lovskih trofej, kdove koliko knjig in drugega. Niti kamen ni ostal več na kamnu, zakaj vaščani so ozidje uporabili za gradnjo zadružnega doma. Nič drugega kot na pol zasut vodnjak, odtočni kanal in vitke smreke nas spominjajo na podeželski dvorec pokojnega grofa Karola Dittla, pl. Wehrberga.

Leta po prvi svetovni vojni. Divjad se je zelo razplodila.

Izredno hudo je v zimskem času. Trop volkov se klati okrog naselij. Mraz da drevje poka. Snega dva metra. Huda kraška burja zavija okrog vogalov, ponekod so zameti več metrov visoki. V zidanih in lesenih hišicah pa se stiskajo ljudje in poslušajo grozljivo tuljenje volkov. Te mrcine vdirajo celo v staje, tudi pri belem dnevu trgajo ovce in koze. Nekaj desetih ovc in koz raztrgajo v Babnem polju, Prezidu, po samotnih gorskih naseljih, kot so Kranjci, Celovci, Tajčarji, Rismani, Zbitki. »Kdo nas reši te nadloge?« tarnajo ljudje. Volkovi hudo mesarijo tudi v goz-

dovih. Okrvavljeni ostanki košut, srn in druge divjadi pričajo o njih krvoločnosti. Lov imajo v zakupu zasebniki. Prirejajo pogone, a uspeh ni preveč zadovoljiv. Večji del snežniškega pogorja zasedejo Lahi. Poldrugo uro pešhoje tam blizu Leskove doline je načrtana meja. Jugoslovanski in italijanski obmejni organi patrolirajo. Bližina meje je ugodna priložnost za tihotapstvo. Tihotapijo zlasti konje. Na meji se večkrat spoprimemo po hitrem zaslužku z življenjem. V vasi je videti številne oborožene ljudi. To so orožniki, financarji in Rusi iz pogranične straže. Ponosno hodijo naokrog, lovijo tihotapce in stikajo tudi za divjimi lovci. Na puškah se jim le ketajo bajoneti, v usnjenih torbah pa priprave za vezanje aretiranih. Toda tudi precej moč in fantov iz vasi je oboroženih. Orožja sicer nimajo doma, ker ga javno ne smejo nositi. V votlih drevsih in v skalovju snežniškega gozda so skrite puške, stare avstrijske, zastarele, pa tudi sodobne lovske puške. Tišino v gozdu čestokrat pretrga strel. Ilegalni lovec prihiti k plenu, odstrani drobovje in divjad varno skrije. Zakaj bi se gostili z divjačino samo bogati, samo tisti, ki lahko plačajo. Revščina stiska ljudi, a meso srne, jelena, košute je slastno. V vasi so zlasti aktivni Šoštarčevi fantje. Nekoč ujamejo pri prepovedanem lovu Franca Šoštarčiča, povratnika iz Amerike in znanega vaškega posebneža in duhoviteža. Srno mu naložijo na pleča.

Pred sodnikom se zagovarja, da kot ameriški državljani ne spada pod jugoslovansko zakonodajo... Legalna lovca, trgovec in gostilničar Alojz Troha in posestnik Jožef Janež, oba iz Babnega polja, sta se fotografirala poleg svojega plena. Bila sta kot lovska junaka in o njunem lovskem podvigu je

pisal Slovensko-Ameriški koledar za leto 1932.

TedANJI župnik Franc Kanduč je o tem dogodku zapisal v kroniko tole:

»Dne 14. sept. 1924 je ustrelil trgovec Lojze Troha v Šmarnem griču okrog 100 kg težko medvedko. S posestnikom Jožefom Janežem sta čakala zvečer jelena. Prišla pa je k Trohi medvedka. Streljal je nanjo, a ker ni takoj padla, je bežal in klical Janeža, ki je stal malo višje. Ta je mislil, da je Troha streljal jelena in je hitel na njegov »štant«. Ko je videl medvedko, je še enkrat streljal nanjo. Ker ni bil gotov, da je zadel, ker se ni več dobro videlo, je bežal tudi on. Ker sta slišala, da mrcina rohani vedno na enem mestu, sta vedela, da je precej zadeta, in zato sta šla domov po voz in še po dva lovca. Ko so prišli nazaj, je bila še živa in še na istem mestu. Nato jo je pri luči do dobrega ustrelil pokojni orožnik Koenig.«

Minevajo predvojna leta. Vsakih par let sledi zagrizen volilni boj. Klerikalci in liberalci in stranki JRZ in JNS. Moreče vzdušje. Z lovom se bavi tudi šolski upravitelj Milan Grom. Z vso ljubeznijo dresira dva lovska psa. Nekdo mu jih ustrelj. Mož je kot brez uma. Pokoplje jih pod smreko na jasi pri Zupanovem lazu. Na drevo pribije nekak nekrolog: »Tukaj sta obležala po zločinski pohlepnosti roki moja dva zvesta lovska tovariša.« In na koncu: »Ob vajinem mrtvem truplu prisegam, da vaju bom maščeval. Tebi pa, brezsrčnež, moje najgloblje zaničevanje. Sram me je, da se imenuješ človek.«

V letu 1942 je v snežniškem pogorju izredno živahno. Tabori Rakovška partizanska četa, II. četa bataljona Miloša Zidanška, Loški in Notranjski odred, begunsko taborišče blizu Bele vode, partizanska bolnišnica blizu Beriškca, gozd daje zavetje skupinam terenskih aktivistov. Proti koncu naslednjega leta se v štirih bolnišnicah pri Županovem lazu zdravi nekaj stotin partizanskih ranjencev. V nepozabnem spominu mi je ostal znani lovec Viktor Kraševac. On in vsi člani njegove družine so bili pod Snežnikom. Viktor je bil komandir čete. Še danes zrem v duhu njegovo izredno negovano puško z daljnogledom. Kadar je sprožil, je strel zadel v polno, pa najsi je bil to sovražni vojak ali divjad. Ni bilo lahko glede prehrane. A ti, Viktor, si nam mnogo pomagal. Kar zgubil si se in nedolgo za tem je odjeknil strel. Vrnili si se, kot da se ni nič zgodilo. Samo rekel si: »Rabim nekaj tovarišev...« Pod težkim bremenom so prisopihali fantje. Nekaj jelenjega mesa pa smo potlej poslali tudi drugim tovarišem.

Hudo mi je za teboj, dragi Viktor. Glej, leta 1944 si bil komandant komande mesta Velike Lašče. Sledil je iznenađen sovražni napad. Smrtno zadet si na umiku omahnil, a imel si še toliko moči, da si zagrebel v zemljo list z razpoznavnimi znaki partizanskih enot. Nikdar poprej in verjetno nikoli več ne bo tako živahno v snežniških gozdovih, kot je bilo v letih 1942—45. Tisoče borcev za svobodo poznajo ti gozdovi in stotine ranjencev...

Na Županovem lazu je danes partizanska kostnica. Pod betonsko ploščo so okostnjaki številnih umrlih ranjencev. Postoj pred grobnico, tovariš, spomni se na mrtve, zakaj vse, kar je veliko, vzkali iz žrtve.

Foto J. Meglič

Kje ste nekdanji legalni in ilegalni lovci izpod Vražjega vrtca? Povečini ste izkravali blizu tega hriba, padli v borbah ali umrli v internaciji, ter se poslovili v povojnem času.

Iz Babnega polja je blizu sto ljudi žrtvovalo svoja dragocena življenja na žrtvenik svobode.

Da, to je izkravala partizanska vas ob Vražjem vrtcu.

Kaj bi lahko napisali za povojno obdobje? Že skoraj četrt stoletja, odkar je lov v »zakupu« celotne naše socialistične družbene skupnosti. A danes je bistveno drugače kot pred minulo vojno. Vse snežniško pogorje je naše. Samo ostanki nekdanje meje so tu pa tam še vidni. Elektrifikacija, združni dom, obnovljene hiše in gospodarska poslopja, spomenik padlim borcem, spominska znamenja, obrat podjetja Kovinoplastike iz Loža, avtomobili, televizorji, pralni stroji, motorne žage in ko-

silnice, lepo naselje v Leskovi dolini in Mašunu in še in še bi naštevati — vse to pa je odsev novega časa.

In vi člani lovske družine, Janez Ule-Slanetov, Milan Janež-Logarček, Janez Troha-Brusov, Vinko Poje-Petrašev, Branislav Sadovski-Talčkin, Brinarjev, Mestnikov in drugi, se ob lovskih uspehih zberete v tamkajšnji točilnici. Beseda da besedo in preteklosti se ne morete izogniti. Brez preteklosti bi ne bilo sedanosti. Kdor ne spoštuje preteklosti in trnovite življenjske poti ljudi ob Vražjem vrtcu, ne more kdove kaj pomeniti v sedanosti.

Raste mladi rod — zakoniti dedič vseh pridobitev revolucije. Mladi bodo zamenjali starejše, mladi bodo lovili v snežniških gozdovih in pod Požarišči, se kot mi bolj ali manj uspešno spoprijemali s težavami, kajti čas redkokateri generaciji kaj podari.

Peter Dobrila — ilustriral Saša Dobrila

Blažev Martin

IV.

Marika je svojemu možu večkrat očitala, da nima Martinka rad. Blaž je to seveda zanikal in da bi pred ženo prikrikl resnico, je jel fanta učiti razen drugih stvari tudi ravnanja s puško; ta ga je privlačevala bolj kakor njiva, travnik ali poljsko orodje. Rednikove nauke si je fant hitro zapomnil in jih s pridom uporabljal. Pri streljanju s flobertom je njegova krogla le redko zgrešila tarčo; to je bilo tudi Blažu všeč. Celo Marika se je nad tem navduševala in se pri sosedih rada pohvalila z vrlinami svojega rejenca; prav tako mu je oprostila, če je v svoji otroški razposajenosti, kadar ni bilo Blaža doma, s flobertovko ustrelil vrabca, goloba ali celo kokoš.

Blaževemu Martinu — kakor so mu rekli vaščani — pa je postal lov na dvorišču kmalu pretesen in zahotelo se mu je loviti zunaj v gmajni, kamor ga je jemal s seboj njegov rednik. Nekoč, ko je bil sam doma, bilo mu je deset let, si je obesil flobertovko na ramo ter jo mahnil s Črtom v gmajno. Nenadoma je pes obstal in z nosom pokazal dolgouhca na ložu pod brinovim grmom. Ob pogledu na dolgouhca je Martinek v hipu pozabil na nauke, ki mu jih je vcepil njegov rednik, pomeril v glavo in zajec je obležal. Ta prvi lovski uspeh je fanta spravil čisto iz ravnotežja. Pozabil je na vse in odnesel plen domov skozi vas. Počutil se je odraslega, zrelega lovca. Kakor povsod so bili tudi v Grubljah divji lovci, ki jih je Blaž vztrajno preganjal. Strast do lova

je sicer razumel, ni pa razumel tega, kako morejo biti nekateri tako nečloveški, da pobijajo le zaradi mesa. Ne samo zaradi zakona, Blaž bi jih preganjal tudi zavoljo tega, ker mu je tako velevala lovska pravičnost. To so vedeli vsi tatinski lovci v kraju in se ga tudi bali. Če so ljudje prosili Blaža za kakršnokoli pomoč, jim je ni odrekel, tatinskim lovcem pa ni prizanašal. Prav zaradi tega so ti nenehno prežali na priložnost, da bi se znesli nad njim. Martinov prvi »lovski uspeh« jim je prišel naproti kot naročen in kmalu so zanj zvedeli tudi orožniki.

Blaž je bil z orožniki sicer v dobrih odnosajih, vendar preko ovadbe proti njemu le niso mogli. Napravili so predpisano preiskavo in zapisnik o zaslišanju malega lovca Martina ter njegovega skrbnika Blaža. Blaž je bil ogorčen in jih je fantu zvrhano naložil. Tudi govoriti ni hotel več z njim.

Nekega dne je moral zaradi mladega krivca celo na zagovor v trg. Blaž je bil splošno znan kot pravičen lovec; oblastvo ga je sicer oprostilo kazni, vendar so ga opozorili, da mu bodo, če bi se kaj takega ponovilo, odvzeli pravico do zakupa lovišča. Počutil se je tako ponižanega in osramočenega, da je od zaslišanja zavil naravnost v gostilno, kar sicer ni bila njegova navada.

Pri Blaževih so bili vajeni reda. Nihče od družine nikdar ni odšel z doma, ne da bi bil povedal, kam gre in kdaj se povrne. Tako je storil tudi Blaž, ko se je tisti dan odpravil v trg na zagovor. Dejal je, da se bo vrnil z nočjo. Ura pri

Blaževih pa je odbila že polnoč, a Blaža od nikoder.

Gospodinja Marika je vsa zaskrbljena poklicala še čuječega hlapca Toneta in dekle Pepo ter se z njima posvetovala. Tone je menil, da je gospodar dobil v trgu družbo in se v njej malo zakasnil. A Pepa je kar naprej ponavljala: »Meni pa nekaj pravi, da se je pripetila nesreča.« S tarnanjem je seveda spravila gospodinjino v še večji strah. Tone, ki sam svojim besedam ni verjel, se je jezil na Pepo in zavračal njene pomisleke: »Le zakaj naj bi se prav njemu kaj zgodilo?«

Tedaj so vsi trije hkrati utihnili: na borjaču je zalajal Črt in pred dvoriščnimi vrati je zaropotal koleselj. »No, kaj sem rekel!« je veselo vzklila Tone in skočil odpirat. Tudi gospodinja je stopila na borjač in dekla je s hišnega praga posvetila. Tone je odprl, prijel konja za uzdo, da bi ga — kakor vselej — vodil na borjač. In gospodarju je voščil dober večer. Odgovora pa ni bilo. Tone je pozdravil še enkrat in se ozrl. Svojim očem ni verjel, ko je v svitu luči opazil, da na koleslju ni nikogar. Zadržal je konja in potipal po vozu. »Pepa, sem z lučjo, voz je prazen, gospodarja ni!« je prestrašeno kriknil. Prišla je Pepa z lučjo in zabrenkala: »Ježeš, ali nisem rekla?« Gospodinjino je stisnilo pri srcu, da bi skoraj omedlela. Tone pa je tolažil: »Nič hudega ne bo! Konj se je splašil, gospodar pa je nekje zaostal in gre peš domov. Obrnil bom in mu šel naproti!«

Ko je hotel konja z vozičkom obrniti, je opazil, da so vajeti potrgane in da je drhteča žival vsa penasta. Takoj je izpregel in konja vodil v hlev, ga odel ter mu nasul ovsu, dekli pa naročil, naj da konju čez kako uro, ko se shladi, tudi vode. Zapregel je drugega vranca in skočil na koleselj. »Nič ne skrbite, kmalu se vrnem z gospodarjem!« Počil je z bičem in lahki voziček je zaropotal za konjem čez

borjač na cesto. Za njim se je, ne da bi bil kdo opazil, zmuznil tudi Črt in tekel za vozom.

V.

Peket iskrega vranca in ropot lahkega vozička se je razlegal v noč in v porajajoče se julijsko jutro. Ob srečanju z zgodnjim koscem, žanjico ali pastirjem je voz obstal, Tone pa je pozvedoval, če ni morda kdo videl takega in takega moža. Vprašani so se čudili in odkimavali. Ko pa je pripeljal do vzhodja najdaljšega klanca, je ustavil, da bi se upehani konj odahnil. Pritegnil je zavoro, stopil z voza, potrepljal konja in se ozrl po okolici. Tedaj je opazil, da mu v precejšnji razdalji po cesti sledi Črt. Ko je upehana žival dohitela Toneta, se je z odprtim gobcem hahljajoč zleknila k njegovim no-

gam. Ker ni bilo vode, je Tone povedel Črta za bližnjo ogrado, da je žejni pes oblizoval vsaj jutranjo roso na travi.

Po kratkem odmoru so vsi trije — Tone, konj in Črt — krenili v klanec. Ko so prispeli do hudega ovinka, se je Črt pognal s ceste pod poševno zidano škarpo. Tedaj se je Tone zdrznil, kajti pes je presunljivo zatulil. Pritegnil je vajeti, zavrnil, skočil na rob ceste in pogledal pod škarpo: Črt je tožil ob svojem gospodarju. Zaprepačen je Tone potegnil konja z vozom kraj ceste, obesil vajeti na obcestni kamen in zdrknil po škarpi pod cesto. Gospodar Blaž je ležal tam z razbito glavo, mrtev, zvesta žival pa mu je lizala hladno roko. Tone se je spoštljivo odkril in po licih so mu spolzele solze.

»Kaj se je zgodilo, nesreča ali zločin?« se je spraševal Tone. Ni se dotaknil trupla. Po kratkem raz-

mišljanju je stopil do bližnjega grma, odlomil nekaj vej in z njimi pokril mrliču glavo. Nato se je odločil, da prijavi nesrečo oblastem. Domačim bo sporočil pozneje, še takrat bo prezgodaj. Splezal je po škarpi na cesto in poklical Črta. Žival pa ga je žalostno pogledala in obsedela kraj mrtveca. Tone je pustil psa kar tam, sam pa je pognal proti trgu, od koder je pripeljal na kraj nesreče sodno komisijo.

Po sestavljenem uradnem zapisniku o dogodku je Tone odpeljal mrtvega gospodarja proti domu. Znana pot se mu je tisti dan zdela neskončno dolga. Ko je le prispel do vasi, se je krog koleslja zgrnila vaška mladež, se zgrozila in zdrvela skozi naselje naravnost na Blažev borjač, kamor so hkrati pritekli iz hiše Marika, dekla Pepa in Martin.

Kot okamenela je Blaževka obstala in z odprtimi usti strmela v prerivajoče se in kričeče otroke. Od vsega je komaj razumela besedo — mrtev. Zavrtelo se ji je in nezavestna se je zgrudila. Otroci so se prestrašili, se razbežali in vpili: »Tudi Blaževka je mrtva, na borjaču leži!«

Medtem je Tone, spremljan od vaščanov, zavil na domači borjač. Pepa in Martin z nekaj ženskami so Mariko nesli v hišo, kjer so jo z mrzlimi obkladki in s kisom spravili spet k zavesti.

Vest o tragični smrti daleč znana in spoštovanega moža se je bliskovito raznesla od ust do ust, od vasi do vasi in od vseh strani so prihajali ljudje, da se od njega zadnjikrat poslove.

Drugi dan se je v sosednjo vas na farno pokopališče pomikal žalni sprevod, kakršnega Grubeljčani do takrat še niso videli.

Ob robu ceste pa je stopalo za krsto še eno bitje: nemo z glavo pri tleh je spremljal ljubljene pokojnika njegov najzvestejši prijatelj — stari Črt. Ko je sprevod zavil na pokopališče, se je pomešal

Počil je z bičem in lahki voziček je zaropotal za konjem

Crt se je tiho kot senca zavlekel do sveže gomile...

med pogrebce ter se stisnil pod nizke ciprese ob odprti jami.

Množica pogrebcev se je razšla. Ob svežem grobu si je dal opravka le še grobar. Sonce se je poslovilo od dneva, na nebu so zablestele zvezde in mesec je razlil svojo medlo svetlobo čez hrib in dol. Izpod ciprese se je izmotal sirotni, od gladi in žalosti izčrpani Črt ter se tiho kot senca zavlekel do sveže gomile. Nekajkrat jo je previdno obšel ter poskušal grebsti vanjo. Tiho je cvilil in kdaj pa kdaj otožno zavil. Toda od nikoder dobre gospodarjeve besede. Tudi njegova desnica, ki ga je tolikokrat pobožala po glavi in potrepkala po prsih, je negibna tam spodaj pod črno zemljo. Legel je na gomilo, položil trudno glavo na svežo prst in čakal, čakal na gospodarjev ukaz. Iz gobca so se mu cedile dolge sline in zobje so mu komaj slišno šklepetali.

Cerkovnik, ki je psa nekaj dni zaporedoma zasačil na grobu, ga je vsakokrat napodil. A Črt se je vztrajno vračal. Nekega jutra pa se na cerkovnikov klic ni več dvignil. Negibno je ležal na gospodarjevi gomili — mrtev.

Blaž je umrl brez oporoke, zato se je kaj kmalu začel boj za dediščino. Končno je sodišče odločilo, da pripada polovica premoženja in nepremičnega premoženja Blaževi vdovi Mariki. Toda zanjo so se začeli hudi dnevi. Od ranega jutra do poznega večera se je pehala z delom, a vrzeli, ki je nastala na kmetiji, ni mogla zama-

šiti. Kamorkoli se je obrnila, je pogrešala njegovo marljivo roko in moder nasvet. Čeprav sta se hlapec Tone in dekla Pepa po gospodarjevi smrti še posebno trudila, in so tudi Martinove roke že nekaj zalegle, sta Blaževko skrb in delo tako zmagovala, da je morala najeti še enega hlapca.

Nosila je pet križev, koža na obrazu se ji je nagubala in lasje so ji posiveli. A vse to ni motilo ženitnih mešetarjev in snubcev. Celo Tone se je ob neki priložnosti ojunčil in napeljal z gospodinjo pogovor na ženitev. Blaževka je vzrojila in hlapcu ogorčeno zabrenkala: »Včasih sva z Blažem razmišljala, da bi ti dala čez. Res

je, da si se vedno gnal za delom in tudi za pametnega sva te imela, sedaj sem te pa spregledala. Sram naj te bo, da ti kaj takšnega pride na misel! Povem ti enkrat za vselej: po moji smrti bo na Blaževini gospodaril Martin...!«

Tone bi si bil najraje odgriznil jezik, ki ga je razkrinkal. Le kaj mu je bilo, da se je tako spozabil! Saj je Blaževko vendar poznal toliko let; lahko bi vedel, kaj mu bo odgovorila. Obrnil se je in odšel na delo. Sramota, ki jo je doživel, ga je tlačila nekaj časa, potem pa se sprevrgla v goreče sovraštvo do Martina. »Martin naj bo torej za gotovo gospodar, pritepenec, ki sem mu rešil življenje, ko ga še na svetu ni bilo! Jaz, ki sem leta in leta garal na Blaževini, pa naj bom njegov hlapec! Naj sin neznane beraičice gospodari mar zato, ker je kriv Blaževe smrti, in zato, da pahne mene na cesto? Ne, nikdar, tako gotovo ne, kakor sem jaz — Tone! In ti, Blaževka, boš tudi kaznovana. Kdo je prigarjal pokojnemu, naj kupi Martinu flobert, če ne ti! Te nič ne peče vest zaradi tega? Blaževa smrt mora biti maščevana!«

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

O muflonu in drugi veliki divjadi ČSSR

V soboto, 10. maja 1969, je na Lovski zvezi Slovenije predaval in dogovarjal na vprašanja češki lovski strokovnjak ing. Josef Lochman, ki je kot gost odseka za lovstvo IGLGS prej obiskal tudi več lovskih organizacij in lovišč v Sloveniji. Sestanka oziroma razgovora z njim so se udeležili lovski strokovnjaki iz več krajev Slovenije. Ing. Josef Lochman, ki je vodja

delovnega kolektiva za biologijo velike divjadi v Zbraslavu, je med drugim povedal:

V Zbraslavu, 12 km od Prage, je češki lovski inštitut, na katerem dela 38 strokovnjakov, med njimi 2 doktorja biologije, 1 veterinar, 2 inženirja kemije ter več gozdarskih inženirjev. Delo je razdeljeno na 11 sekcij. Sekcija za malo divjad se npr. v zadnjem času pred-

vsem ukvarja z vprašanjem migracije (selitve) jerebic, izgub ob spustitvi v lovišče, o markiranju itd. Sekcija za veliko divjad se sedaj bavi s kemično in mehansko zaščito gozda pred škodami po divjadi in že tri leta tudi s prehrano divjadi. Na Češkoslovaškem so vse gozdne in poljske površine kolektivizirane in zato prevladujejo monokulture, ki onemogočajo divjadi zadostno naravno prehranjevanje. Predvsem veliki divjadi je treba pomagati s krmljenjem, da daje dobre trofeje. Krmljenje pa tudi vpliva na zmanjšanje škod na gozdnih kulturah. Veterinarska sekcija se ukvarja s parazitologijo, v zadnjem času pa tudi s terapijo divjadi. — Inštitut v Zbraslavu se vzdržuje s sredstvi iz državnega proračuna.

Stalež divjadi v ČSSR* je zelo velik, tako da tam v glavnem ni vprašanje, kako bi še naseljevali divjad, temveč kako bi reducirali kvantiteto in izboljšali kvaliteto.

Jelenjadi ima ČSSR na 2 167 000 ha 41 000, kar je za 13 000 več od normalnega staleža. Zaradi prenaseljenosti je jelenjad zelo ekspanzivna in se naseljuje tudi na nova področja v nižinskem svetu, kjer na poljskih kulturah dela večjo škodo. Vendar jelenjad povzroča največ škode v gozdovih z objedanjem, obgrizanjem in lupljenjem drevja. Ekspanzivnost jelenjadi dalje pospešuje mehanizacija, ki tudi v gozdove prinaša nemir, ter ljudje, ki spričo vse večje civilizacije iščejo rekreacijo v gozdovih. Sicer pa imata Češka in Moravska, kjer se gorski svet dviga najvišje 1600—1800 m, slabše pogoje za jelenjad kakor Slovaška, kjer so gorovja tudi do 2800 m.

Damjek je v ČSSR naseljen na 190 000 ha, njegov stalež pa je 6100 živali, kar je za 1100 preveč. Ta divjad ima najboljše pogoje v Lužnem lesu ob južni Moravi.

* V poročilu navedeni staleži so za vse vrste divjadi iz leta 1968 spomlad.

Ur.

Foto M. Ciglar: Ing. J. Lochman (drugi od leve) pri ogledu lovišča »Jelen« v Leskovi dolini

Tamkaj tudi ne dela nikake škode, medtem ko jo drugod povzroča. Cenijo, da Damjek dela 2 do 4-krat manjšo škodo kot navadni jelen. Delni vzrok temu je v načinu prehranjevanja. Damjek se predvsem pase in drevja ne lupi. Sika jelen** je na Češkem zastopan s 760 živalmi, virginijski ali belorepi jelen*** pa s 120 živalmi. Gamsov je v ČSSR malo, samo

** Sika jelen (*Pseudaxis sica*) živi predvsem na Japonskem, Formozi, Koreji, Kitajskem in v pokrajinah ob Amurju. Tudi sika jelen ima več podvrst. Po zunanosti precej spominja na damjeka. Rogovje ima navadno 6, redko do 10 parošk in je v slabo porasli temno rdeči kožici, ki je na koncih črna. Dlaka je poleti kostanjevo rjava z razmazanimi belimi lisami v podolžnih vrstah, pozimi pa je enobarvna, črno-rjava.

*** Virginijski ali belorepi jelen (*Odocoileus americanus*) po velikosti celo presega damjeka. Živi v 30 vrstah po vsej Severni Ameriki in Srednji Ameriki do Gvajane in Kolumbije. Najbolj mu godijo iglasti gozdovi. Rogovje — dolgo ca. 50 centimetrov, visoko pa le ca. 30 cm — je nekako na polovici kolenčasto naprej upognjeno, nato navznoter ter ima na zgornjem delu do 14 odrastkov. Poleti je rumeno-rdeče barve, pozimi pa zgornaj sivo-rjave, na spodnjem delu telesa pa rdečkaste. Ima bela znamenja nad očmi kakor tudi na nekaterih drugih delih telesa. Rep je tenak in precej dolg.

1100 in so jih v letu 1968 odstrelili le šest. Gamsi se nahajajo izključno v nacionalnem parku v Tatrah. Na 5 110 000 ha imajo 270 000 srnjadi, to je 24 000 več od normalnega staleža. Srnjad v ČSSR ni rajonizirana, saj je itak praktično povsod, na gozdnih in poljskih površinah. V tej državi je bila rajonizirana doslej samo jelenjad in to pred sedmimi leti. Rajoniziranje in bonitiranje za druge vrste divjadi bosta po planu izvedena do leta 1970. V ČSSR imajo opravka že s pravim tipom poljske srnjadi, ki je problem zase. Ta srnjad živi v večjih tropih, tudi po 50 in 60 živali skupaj. Splašena od poljedelskih strojev pa se združuje v še večje trope, tudi po 100 in več živali skupaj.

Muflonov imajo v češkoslovaških loviščih na površini 252 000 ha — 8200, od tega okrog 3500 v ograjenih loviščih. To število za 2400 živali presega gospodarsko zmogljiv stalež. Sicer je muflon v ČSSR

skorajda avtohton, saj so ga tam naselili že pred 80—90 leti.

Naseljevanje te divjadi na širših področjih pa se je začelo šele pred 10—12 leti. Toda bilo je precej ne-nračrtno, tako da danes planirajo, kje bo muflona treba izločiti. S to divjadjo imajo na Češkem mnogo izkušenj. Mufloni so že tudi v čeških loviščih z 200 do 300 m nadmorske višine, kar ni dobro. To kaže njihova slaba kvaliteta. Najboljši mufloni so v loviščih z nadmorsko višino 600 do 800 m. Za muflona niso mehka njivska tla, ampak trša, vendar ne gorska, skalnata. Muflonu tudi niso všeč veliki gozdni kompleksi, ampak takšni, kjer gozdove prepletajo travniki in njive; muflonu torej prija podobni predeli kakor srnjadi. Lani je bil v lovišču gozdnega gospodarstva Žamberk, vzhodno češki okraj, uplenjen muflon z 242 točkami. Njegovi rogovi so torej za 4 točke presegli dotedanjega svetovnega prvaka iz Chvalkova na severnem Češkem. Razen novega svetovnega prvaka je bil v Žamberku lani uplenjen tudi muflon z enakim številom točk, kot bivši svetovni prvak. Sploh ima Žamberk najkvalitetnejše muflone na Češkem. Kvaliteta čeških muflonov se je izkazala tudi na novosadski svetovni lovski razstavi leta 1967, kjer so češki mufloni prejeli največ zlatih medalj. Mufloni na Slovaškem so slabše kvalitete, čeprav so tam zanje boljši pogoji.

Na Češkem imajo 4 kategorije ograjenih muflonskih lovišč, kar je odvisno od sestava gozda, podrasti in drugega. Najvažnejši drevesi v ograjenem muflonskem lovišču sta hrast in kostanj. V ograjenem lovišču z najboljšimi življenjskimi pogoji je lahko 1 muflon na 1 ha, v ograjenem lovišču slabe, četrte kategorije pa 1 muflon na 2,5 ha. To velja za ograjena lovišča z izključno muflonsko divjadjo, obsežnejši pa mora biti prostor, če je v ogradi še druga divjad.

Najprimernejši način spuščanja muflonov v lovišče je tale:

Prvo zimo mufloni prežive v manjši obori. V maju, juniju, ko imajo ovce že mladiče, spustimo nekaj ovc z mladiči na prosto, matični trop pa zadržimo v obori še eno leto. Spuščene živali se držijo v bližini obore, zlasti pa se v zimskem času vračajo k tropu v ogradi.

Najprimernejše spolno razmerje je 1 : 1,5 ali 1 : 1,6 v korist ovc. V neograjenem lovišču z najboljšimi pogoji naj bo 3 do 5 muflonov na 100 ha, s slabimi pa 2. Razumljivo, da na življenjske pogoje v lovišču vpliva tudi stalež druge divjadi.

Do pred 10—12 leti, preden je muflon na Češkem postal številnejši, ni povzročal nobene škode. Ta divjad se predvsem rada pase in ogrizuje mladike listavcev. Na Češkem so ugotovili, da je škoda od muflona v primerjavi z enim kosom srnjadi 1 : 3,3 v korist muflona. Škoda po muflonih pa se hitreje opazi zaradi tega, ker ta divja ovca živi v tropu, ne posamezno kakor srnjad. V ograjenih loviščih se dogaja, da muflon grize tudi skorjo drevesnih korenin, ki gledajo iz zemlje. Sicer pa škode v gozdu, kjer so za to divjad ugodni življenjski pogoji, praktično ni. Je pa precejšnja zlasti z objedanjem jelkovih vršičkov tam, kjer so slabi življenjski pogoji za muflonsko divjad. Škoda nastaja največ z godaj spomladi, ko zgine sneg. Škoda na polju od muflona je na Češkem devetkrat manjša kakor v gozdu. Izjemoma se muflon tudi loti repe, krompirja, trte in hmelja.

Muflon doraste s 7.—8. letom, do tedaj so tudi njegovi rogovi skoraj pri vrhu. Število točk pa je odvisno v veliki meri od oblike in načina rasti rogov. V 7., 8. letu si mufloni, ki jim konice rogov rastejo v vrat, te polomijo, ker bi jih sicer usmrtili. Tako rasli muflonji rogovi ne morejo preseči 200 točk.

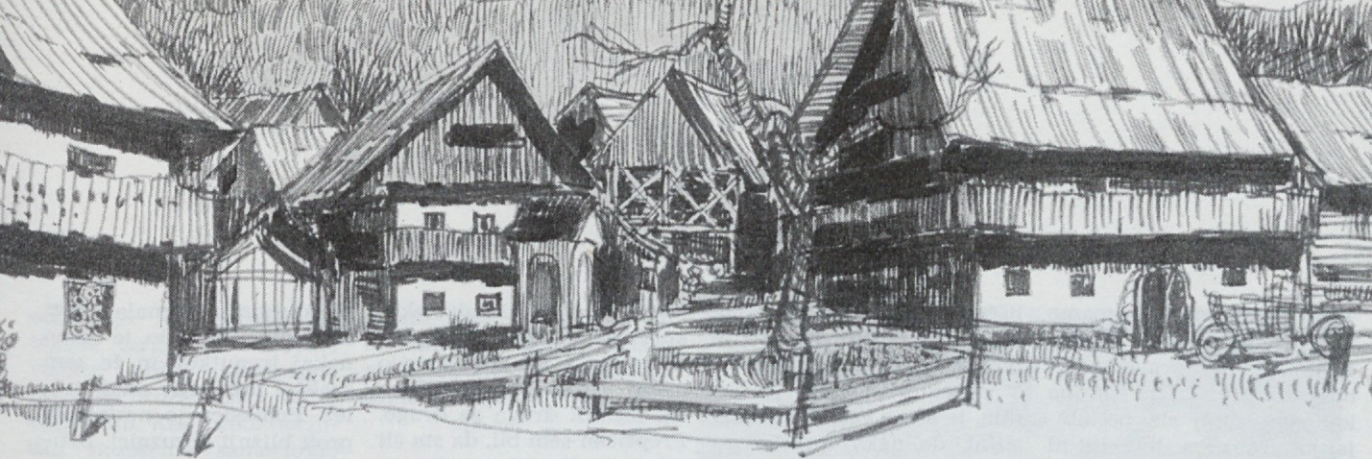
To, da tudi nekaterim ovcam v dveh, treh letih zrastejo rogovi, je posebnost, lastna le nekaterim muflonskim populacijam.

Sožitje muflonov in srnjadi je zadovoljivo, ker si ti dve vrsti pri prehranjevanju ne konkurirata. Odnos pa se spremeni, če je na isti površini ene ali druge divjadi preveč. Pozimi se mufloni vztrajno držijo krmišč ter so do druge divjadi celo nasilni.

Ing. Lochman je povedal tudi svoje mnenje glede naseljevanja muflonov v Sloveniji. Pripomnil je, naj muflonov ne naseljujemo previ-soko, ampak največ do 1000 m nadmorske višine. Seveda je to divjad možno naseliti tudi 2000 m visoko, toda tam bo le životarila. Muflonovo mesto naj tudi ne bo med gamsi. Gamsi kot prvobitna divjad imajo prednost in naj jim mufloni ne odvzemajo življenjskega prostora. Migracija (selitev) muflonov je vedno dokaz, da jim je človek namenil neprimeren prostor. Velikega pomena v muflonskem lovišču je tudi voda. Čeprav ima pradomovina muflonov — Sardinija, Korzika — suho sredozemsko podnebje in malo rek ter potokov, je pa tam obilnejša rosa kakor na celini. Pomanjkanje vode je celo vzrok za migracijo, kajti muflona vleče k vodi. Zato po njegovem mnenju tudi slovenska kraška tla v večini primerov za muflona niso primerna. Od predelov, ki jih je videl v Sloveniji, bi bili še najboljši okoli Vintgarja (Hom) na Gorenjskem.

Ing. Josefu Lochmanu se je zahvalil za njegova poučna izvajanja predsednik Lovske zveze Slovenije Rado Pehaček ter se mu priporočil še za nadaljnje sodelovanje med inštitutom v Zbraslavu ter odsekom za lovstvo Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije.

Fr. Cvenkel

Lovski oprtnik

Za cianovodik in proti strihninu

Popolnoma soglašam, kakor najbrž tudi drugi poklicni lovci, s člankom R. Cajnka v Lovcu št. 11/69 »Prepoved uporabe cianovodika«. Lahko rečem, da je ta ampula najmodernejše orožje za pokončevanje dlakastih roparjev v hribskih in gorskih loviščih, kjer jim je sicer kaj težko priti do živega. Tam jim plačujejo račune ne le mladiči srnjadi in gamsov, ampak tudi odrasla srnjad, da o zajcih niti ne govorimo. Predlagam, da LZS podvzame potrebne korake, da se ponovno dovoli uporaba cianovodikovih ampul, ker bomo le tako rešili pereči problem uspešne gojitve divjadi v hribskih in gorskih loviščih. Sem pa proti strihninu. Ob zaužitju strihnina gre žival večkrat še daleč in se često brez sledu zgubi ali se zavleče v rove in v mukah pogine. Če pa pogine na prostem, se z zastrupljenim truplom ali vabo zastrupe druge mesojede živali, zlasti ptice. Posebej je strihnin nevaren za lovske pse, zlasti za jamarje in nič manj za človeka.

Pred 40 leti sem že slišal o strihninu, kako je nevaren. Takrat sem bil star 10 let in sem pasel krave. Nekoč mi je tiho prišel za hrbet lovski in ribiški čuvaj Franc Oblak in mi šepnil: »Si kje opazil kako kuno ali lisico?

Če najdeš mrtvo, ne dotikaj se je, ker je s strihninom zastrupljena in smrtno nevarna!« Zvesto sem ga gledal v njegove prodirne oči. Vedel je, da taki fantiči vse pretaknejo in so povsod, kjer jih tudi ni treba. Še nekaj pikrih mi je povedal, da sem si bolje zapomnil, malo naravnal svoje brke in zginil naprej v gozdu.

Tudi tisti, ki so se ukvarjali s strihninom, navadno niso imeli zaželenih uspehov. Največkrat so se pritoževali, da so zastrupljene vabe roparice sicer pojedle, a nikjer obležale. Spotoma, ker jih je težilo, so namreč vabo izbruhale in nastale so prej omenjene posledice. Strihnin je najbolj zastarelo, nazadnjaško in celo mrharsko sredstvo za današnjega lovca, ki je hkrati ljubitelj in gojitelj divjadi nasploh. Res, da moramo roparice držati na kratko, ker jih je preveč, toda na lovsko pravičen način! Lovske družine bi morale zadolžiti najprevidnejše in večše lovce-člane, da s strokovno pravilnim strupljenjem zatirajo roparice, zavedajoč se pri tem velike odgovornosti pred ljudmi in lastno vestjo. V rokah večšega in vestnega lovca cianovodikova ampula ne predstavlja nobene nevarnosti. V lovišču naše LD Trebuša smo svoj čas veliko nastavljali te ampule, pa se nikdar ni pripetila kaka nevarnost, uplenili pa smo mnogo dlakastih roparjev.

To se je dobro obrestovalo pri plemeniti divjadi, ker smo dlakaste roparje na kratko držali, kar pa je sedaj pri nas brez cianovodikovih ampul nemogoče. Prepričan sem, kdor resno premisli to zadevo, bo podprl predlog, da se sprost strupljenje s cianovodikovimi ampulami, uporaba strihnina pa omeji oziroma prepove. Na žalost smo o tem predolgo molčali.

Stanislav Ličer

Nelovsko uplenjeni gamsi

Čutim se dolžnega, da podrobno opišem dogodek, omenjen v dopisih »Kje je lovska pravičnost!« v Lovcu 1 in 3 (april, junij) 1969. Desetega decembra 1967 sva se z Vinkom Peterneljem, članom LD Cerkno, rano odpravila na Porezen na gamse. Brez težav, toda v snegu, sva prispela na Vrše, kjer sva zagledala gamsa, ki se je poganjal proti vrhu Planine. Skušala sva se mu vsak po svoji strani približati, a se je zgubil v goščavi. Šla sva po grebenu Velbnika, se tam kako uro krepčala, z daljnogledom gledala predvsem v Zapoško, od koder so se čuli strelji naših lovcev, ki so nosili plen proti Gorjam. Ko sva se odpravila naprej proti Poreznu, odjekne strel v zadnji dolini Porezna, v lovišču LD Cerkno. Spogledala sva se, zakaj po dogovoru z našimi lovci sva se le midva odločila za Porezen. Nekaj trenutkov za

strelom sva opazila štiri gamse, ki so drveli preko grebena. Po odločitvi, da greva pogledat na kraj strele, nenadoma ugledava človeka s puško, ki je hitel proti grebenu, kjer mejita lovišči LD Cerkno in LD Otavnik. Dospevši do poti, ki so jo italijanski vojaki izkopali prek Porezna, sva se razšla, da se na dogovorjenem mestu snideva. Pri zopetnem srečanju mi Vinko pokaže sled in vleko po snegu. Približno kilometer daleč sva šla za krvavim sledom, ki se je vil po omejenih poti v lovišče LD Otavnik, nato pa strmo navzdol v gosto grmičevje. Tam šele sva našla drobno živalo in nekaj korakov niže za smreko gamsa, ki je imel okrog vratu zadržnjen hlačni pas. Prepričana sva bila, da je to storil lovski tat. Da ne bi prišlo do neljubega srečanja, sva gamsa po najkrajši poti odnesla v naše lovišče. Med potjo sva počivala, da naju je ujela noč. V Cerkno v gostilno »Lovec« sva prišla šele okrog 23. ure. Tam sva kakor nalašč našla gospodarja družine in druge lovce ter sva jim povedala najin doživljaj. Pas je izdal uplenitelja, gospodarja LD Otavnik in drugega člana te družine, ki je lani uplenil mladega medveda. Poklicana na odgovor sta zaman skušala prikriti nečastno dejanje, saj je bilo preveč očitnih dokazov. Po sporazumu med LD Cerkno in LD Otavnik smo uplenitelju izročili trofeje kot spomin na uplenjenega gamsa v tujem lovišču.

Ta dogodek kaže, da imamo tudi v lovskih družinah ljudi, ki nimajo pravega odnosa do lovstva in jih na lov goni zgolj sla po ubijanju. To nam lovcem ni v ponos in zato bi morala biti prva skrb lovskih družin — vzgoja njihovih članov.

Anton Razpet,
LD Cerkno

Sem čakal lovce pa je prišel lisjak

Že 40 let hodim v gozdove sv. Urbana, na vrhove in v doline, ker tam je moj lovski raj. Jeseni, preden se lovci po stari navadi zjutraj zbero pri Urbanu, grem že ob dveh ali treh zjutraj v kako grapo čakati jazbeca ali lisico, tako da že na zbirališče prinesem kakega kožuharja. Tako sem 20. 10. 1968 zjutraj čakal na kolo-vozni ridi, kdaj bo pogon od Urbana dol pognal. Seveda je to trajalo dve uri, preden so prišli lovci, tako da je prej prišel čeden lisjak in sem mu zvezal noge.

Pred 30 leti v novembru sem zjutraj v mraku čakal pri lisičinah in sem z dvema streloma pobral lisjaka ter ga prinesel k Urbanu na zbirališče. Čez dan med pogonom sem pa uplenil še drugega lisjaka z belim repom. Veliko štorov sameva v gozdu, da bi lovec lahko na njih sedel — ko gre lisjak mimo.

Rudolf Kores,
LD Kamnica

Vasovalec — lisjak

Slavko Kumelj, lovski čuvaj pri Zavodu za gojitev divjadi »Fazan«, Beltinci, stanuje v lovski koči v gozdiču med Muro in pita-

liščem v Ižakovcih. Njegova psica ptičarka prenočuje pozimi v veži pritlične kočice. V decembru, ko se je gonila, je lovec večkrat ponoči slišal, da nekaj praska po vežnih vratih. Mislil je, da je kak pes, ki bi rad vasoval pri psici. Ko ni bilo miru in na nočni preži v hudi zimi ni imel uspeha, je nastavil nevabljenemu snubcu strup, saj bi ne bilo škoda kakega psa, ki se klati po revirju. Kako pa se je lovec začudil, ko je lani 23. decembra zjutraj pobral namesto pričakovanega psa klateža — lepega lisjaka.

VI. Jezovšek

Podlasica — ropar

V juniju 1968, ko sva se z Lojzetom odpravila na srnjaka, sem med potjo zaslišal v dolinici vek divjega zajčka. Hitro sem skočil na parobek, snel bokarico in nepremično čakal, kaj se bo pokazalo. Pristopil je tudi Lojze. Ko sva tako buljila v gosto pšenico, se je pokazala majhna rjava lisa in smuknila nazaj, še preden sem lahko dvignil puško k licu. Počakala sva še nekaj trenutkov in videla, kako je podlasica drvela proti grmovju. Zadnji hip sem jo ujel na muho in obležala je v travi.

Z Lojzetom sva potem iskala po pšenici. Kmalu je Lojze naletel na prvega zajčka, ki je bil krvav po vratu in le malo obžrt. Našla sva še dva mrtva zajčka; zadnji je bil še topel. Ropar je uničil celo gnezdo, načel pa le eno žrtev. Torej je podlasica res krvoločna zverinica, saj mori, dokler je kaj živega.

Prišla je jesen in z njo tudi lovski pogoni. Nekega nedeljskega jutra sem zagledal daleč na njivi dve pod-

lasici, ki sta skakljali nekaj korakov narazen. Obe podlasici sta z veliko hitrostjo nekaj iskali. Naenkrat pa sta izginili druga za drugo. Prepričan sem bil, da sta šli v luknjo. Postal sem še nekaj sekund in nenadoma se je iz luknje pognala proti meni poljska miš, ki se je skrila v kupu fižolovke. Iz luknje se je pokazala prva podlasica, se za hip postavila na zadnji nožici in

se skokoma pognala proti fižolovki. Preteklo je samo nekaj trenutkov in že sem zaslišal predirljiv mišji cvilež. Podlasica je nesla miš proti bližnji koruznici. Druge podlasice nisem opazil, čeprav sem čakal še kakih deset minut. Sta podlasici lovili skupaj ali je bilo to samo naključje?

K. Pevec
Zalec

Vprašanja — odgovori

Novi orožni listi

Vprašanje:

Znano je, da bomo letos dobili nove orožne liste in da bomo morali plačati za vsako puško po 100,00 din. Pri tem bodo prizadeti predvsem tisti lovci, ki imajo nizke osebne prejemke. Zanima me, če bomo morali plačati res tako visok znesek? Mislim, da bomo zaradi tega v neenakopravnem položaju s člani drugih organizacij, ki takih dajatev za svoje rekvizite nimajo.

Fr. Rudolf

Odgovor:

Pravilnik o obrazcu orožnega lista, o spravljajanju in čuvanju orožja ter o evidencah o orožju in strelivu, ki ga je izdal zvezni sekretar za notranje zadeve, objavljen v zveznem uradnem listu št. 36/67, predpisuje nov obrazec za orožni list in določa, da je treba sedanje listine o posesti in nošenju orožja zamenjati za nove. Glede na navedeni predpis prenehajo veljati vsi orožni listi, izdani na starih obrazcih in bodo

lastnikom orožja izdani novi orožni listi z veljavnostjo za nedoločen čas.

V letošnjem letu sprejemajo občinske skupščine nove taksne tarife za upravne takse. Lovska zveza Slovenije je bila informirana o tem, da je republiški sekretariat za finance predlagal občinam, naj določijo upravno takso za orožne liste v višini 100,00 din za posamezno orožje. Ker je ta taksa znatno višja od dosedanje takse, 20,00 din za orožni list, neglede na število orožja, je Lovska zveza Slovenije z dopisom z dne 25. 3. 1969, naslovljenim na vse občine, predlagala, naj bi občinske skupščine določile nižje takse za orožne liste za lovsko orožje in sicer v višini 50,00 din za vsako orožje. Ker pa je medtem skupščina SRS že sprejela novo taksno tarifo za republiške upravne takse, v kateri je taksa za orožni list določena v višini 100,00 din za vsako posamezno orožje, in ker je bilo občinskim skupščinam s strani republike priporočeno, naj pri izdajanju svojih občinskih taksnih tarif ne

odstopajo od republiške taksne tarife, bo verjetno večina občin predpisala takso za orožni list v višini 100,00 din. Ker vsaka občinska skupščina samostojno odloča o višini občinskih upravnih taks, bodo v vsaki

občini pri izdaji novih orožnih listov pobirali takso v višini, kot jo je občina sama predpisala.

Dr. B. K.

Pripomba: Preberi tudi poročilo »Za nadaljnji razvoj« na strani 101! — Ur.

Fotoamater

Preberi razpis na drugi strani platnic!

Ne samo divjad

Pravega lovca ne zanima samo divjad, pač pa tudi vse druge živali v prosti naravi, od žuželk do sesalcev. Še posebno pa je živi svet zanimiv za lovce fotoamaterje, saj za njegovo kamero nima lovopusta nobena žival. Na filmu ujeti niso zanimivi in lepi samo srnjak, jelen, medved in druga močena divjad, pač pa celo plazilci in dvoživke. Zame pri tem ni važno, da bi bile

vse take fotografije objavljene npr. tudi v »Lovcu«, važno je, da zase iz narave otmem svojstveno »trofejo«. Ne slikam zato, da bi iz tega koval zaslužek, kakor pravi lovec ne hodi na lov zato, da bi imel gmotno korist. Civilizacija živalskemu svetu vedno hitreje oži življenjski prostor, zakaj torej lovec, ljubitelj narave, ne bi večkrat zamenjal puške s fotoaparatom?

Lani julija sem se podal v gozd — brez puške. In tam ob potoku se mi je nudil

Ujela jo je zopet za krak...

zanimiv prizor. Belouška se je mučila z žabo. Nameril sem nanju teleobjektiv, da bi bil bolj daleč od njiju, a belouška me je vseeno opazila in začela vleči plen v grmovje. Kača je svojo pozornost nekoliko preveč posvetila meni, zato je žaba to izrabila in se kači izmuznila, toda po nekaj skokih jo je belouška zopet ujela za krak. Žaba je ote-

pala z nogami, a zaman. Bilo bi po njej, če se ne bi odločil, da ji pomagam. Mislim sem si: obe sta sestavni del narave, obe sta po svoje koristni in obe imata dovolj prostora ob potoku.

Čeprav sta bili to pot moj objekt samo kača in žaba, mi je žal, da nisem imel v aparatu barvnega filma.

R. Gašperšič

Belouška se je mučila z žabo...

Lovska organizacija

LD Begunjsčica
zopet član

Lovske zveze Gorenjske
in LZ Slovenije

O tej družini sta v Lovcu doslej izšla dva članka in sicer Lovec 1966 (str. 303—304) in 1967 (str. 336—337). Na obč. zboru 1967 je dru-

žina prenehala biti član PLZ v Kranju in s tem avtomatično tudi LZS. Ker pa le ni prišlo do organizacije nameravane »trojke« lovskih družin Stol-Jelovica-Begunjsčica, je bilo na posvetu družine 27. 7. 68 sklenjeno, naj UO do začetka oktobra razčisti, kakšne so možnosti, da se družina po-

veže z LZS, oziroma kako je z organizacijo »trojke«. Če zveza omenjenih treh družin ni izvedljiva, naj se skliče izredni obč. zbor za dokončno rešitev tega vprašanja.

Ker pa v »trojki« sami glede priključitve k LZS ni bilo enotnih stališč — LD Stol je bila za direktno priključitev k LZS — torej predvidena »trojka« ni mogla zaživeti. Tako je naša

LD dne 12. 10. 1968 na svojem izrednem obč. zboru z javnim glasovanjem sprejela sklep o priključitvi k PLZ Kranj. Od 33 navzočih članov jih je 30 glasovalo »ZA«, 3 člani pa so se vzdržali. Nato je obč. zbor pooblastil UO, da s PLZ Kranj vzpostavi normalne odnose. Mogoče bosta lovce zanimala stalež in odstrel po gospodarskem načrtu za leto 1968/69:

Vrsta divjadi	Spoml. stalež	Plan. odstrel	Pogin	Izvršeni odstrel
Gamsi	158	25 (16 %)	4 ml.	20
Srnjad	200	40 (20 %)	18 ml.	31
Zajci polj.	200	68		56
Zajci planin.	10	2		—
Div. petelini	8	3		1
Ruševci	3	1		—
Jerebi	20	8		4
Fazani	12	5		1
Jerebice	20	—		—

V zvezi s prikazanim naj omenim, da je bil od uplenjenih gamsov-kozlov najstarejši star 14 let, trofeja 101,3 toč., čista teža 26 kg. — Za inozemce je bilo določenih 20 % planiranega odstrela parkljaste divjadi (gamsi-srnjad).

V januarju smo ugotovili samo še 6 do 7 divjih prašičev. Zato smo prenehali z lovom nanje. Ker so v našem lovišču prehodna divjad, smo torej v tej smeri vplivali tudi na sosednje družine.

Zaradi boljšega nadzora v lovišču in pa intenzivnejše oskrbe divjadi smo lovišče razdelili na devet revirjev. Za svoje delo so revirni vodje skupaj z lovci odgovorni gospodarju, ta pa naprej organom družine, lov. zvezi in občini. — Prav tako imajo revirni vodje občasne posvete z gospodarjem in gospodarsko komisijo.

Končno naj omenim še to, da se je tečaja za lov. čuvaje na Bledu udeležil in ga uspešno dovršil en naš član.

Stanko Lapuh

Občni zbor LD Plešivica-Žužemberk

Dne 30. 3. 1969 so polagali obračun dela v lovskem letu 1968/69 lovci LD Plešivica-Žužemberk. Iz poročila upravnega odbora je bilo razvidno, da je upravni odbor uspešno opravil svoje delo.

Lovska družina šteje 47 članov in 4 pripravnike. Skupni dohodek v preteklem lovskem letu znaša 41.085,05 din, izdatek pa 27.116,39 din, saldo v blagajni oz. na žiro računu izkazuje 13.968,66 din. V saldu pa niso vštete

terjatve, ki jih družini dolgočujejo člani in drugi.

Največ dohodka je bilo od inozemskega lovskega turizma in to 11.811,90 din. Družina ima dovoljenje NB Slovenije, da lahko sprejema od tujih gostov devizna plačilna sredstva in jih vlaga pri dolenski komunalni banki v Novem mestu na devizni račun.

Finančni načrt za lovsko leto 1969/70, ki ga je sprejel občni zbor, predvideva 53.688,66 din dohodka, največ od inozemskih lovske gostov. Dosežen pa bo, če bo družina lahko nudila inozemskim gostom dovolj lovskega užitka in uspeha. V ta namen namerava LD nabaviti 150 mladih fazanov.

Družina je imela v preteklem letu zaposlenega pomožnega honorarnega čuvaja. Pokazalo pa se je, da ta ni mogel izvrševati vseh nalog, zato je občni zbor sklenil s 15. 4. 1969 zaposliti stalnega poklicnega čuvaja. Tako priporočilo je bilo tudi dano na sestanku predstavnikov občin Trebnje, Novo mesto in Sevnica ter predstavnikov LZ Novo mesto na sestanku v Trebnjem, dne 28. 1. 1969.

Občni zbor je tudi sklenil, da znaša pristopnina za nove člane po 400,00 din, pristopnina ob prestopu iz druge v to družino pa 100,00 din. Ker so primeri, da so nekateri člani v dveh družinah, je občni zbor odredil za take člane letno članarino 500,00 din. Tu je seveda všteti prispevek za LZ Slovenije, področno LZ Novo mesto in kinologijo. Lovci so bili mnenja, naj člani dveh družin plačujejo večjo članarino.

Občni zbor je sprejel tudi sklep, da se nadaljuje z gradnjo lovske koče. Po predvidenem načrtu naj bi

bila koča že v tem letu pod streho, kar si tudi vsi lovci želijo, da bi imeli v mrzlih zimskih dneh topel lovski kotiček.

Anton Kranjc

Razstava LD Logatec

Zamisel o lovski razstavi LD Logatec se je pojavila že pred leti, posebno pa po ogledu mednarodne razstave lova in ribolova v Novem Sadu leta 1967. Izvojen je bil pripravljalni odbor, ki naj bi že lani pripravil in organiziral razstavo za občinski praznik občine Logatec. Razstavljale naj bi tudi LD Žiri, Rovte in Hotedršica. A zamišljene razstave zaradi tehničnih ovir nismo mogli izvesti. Letos pa smo v okviru proslav 50-letnice ZKJ pripravili prav ob koncu lovskega leta 1968/69, 28., 29. in 30. marca, poučno lovsko razstavo LD Logatec, ki je kljub mnogim težkočam prav lepo uspela.

Razstavljali smo jelenje in srnjače rogove raznih starosti in kvalitet, razno kožuhovino, preparate vseh vrst ujed in sov, gozdnih kur ter mnogih vodnih in drugih ptic. Poleg tega smo razstavili lovske naprave, lovsko literaturo in lovsko orožje od kremenjače do najmodernejše risanice. Vsa razstavljena divjad je bila uplenjena v lovišču LD Logatec, kar je bilo še posebej zanimivo.

Privlačnost in poučnost naše razstave je potrdil številni obisk. Razen mnogih obiskovalcev si je razstavo ogledalo tudi 840 učencev dveh osemletk. Veliko je bilo tudi lovcev drugih družin, med njimi predsednik

Zveze lovskih družin Ljubljana Ivo Majcen, ki se je pohvalno izrazil o prireditvi in poudaril pomen razstave.

Podobne razstave naj bi organizirale tudi druge družine, kar bi bilo vzgojno za

lovski naraščaj, saj razstave budiijo ljubezen in zanimanje za naravo, še posebej za divjad. Domači lovci so ves čas obiskovalcem tolmačili razstavljene predmete in odgovarjali na vprašanja.

Po razstavi so učenci nekaterih razredov pisali tudi naloge o prireditvi, kar je vredno pohvale učnemu osebju. Za uspeh prireditve se LD Logatec vsem sodelavcem toplo zahvaljuje.

Radovan Marušič

Razpis tekmovanja za prvenstvo LZS v lovskem streljanju 1969/70

Tekmovanje za prvenstvo Lovske zveze Slovenije v lovskem streljanju za leto 1969/70 bo v nedeljo, 13. julija 1969, na strelišču LZS v Tomačevem pri Ljubljani.

Ekipe področnih lovskih zvez in posamezniki bodo tekmovali v šestih disciplinah posamično in ekipno: v streljanju na umetne golobe, v streljanju na pomanjšano tarčo srnjaka ter v kombinaciji obeh disciplin.

Uvrstitev v kombinaciji se bo ocenjevala na naslednji način:

— vsak zadeti umetni golob — 2 točki,

— število krogov na tarči srnjaka — število točk.

Seštevek točk pri obeh disciplinah bo rezultat za izračun doseženih mest v kombinaciji.

Strelci na umetne golobe bodo tekmovali v dveh serijah po 25 golobov, v mirujočo tarčo srnjaka z malokalibrsko puško pa z 10 strelji na razdaljo 35 m, prosto, stoje in brez optičnih pripomočkov ter označevanja posameznih zadetkov. Prireditelj — Lovska zveza Slovenije — nosi stroške za naboje, golobe, tarče in izvedbo tekmovanja za pet tekmovalcev iz vsake področne lovske zveze. Lovske zveze lahko pošljejo na tekmovalce tudi več tekmovalcev od pet, vendar na lastne stroške. Lovske zveze lahko pošljejo na tekmovalce tudi manj tekmovalcev kakor pet, vendar bodo njihovi rezultati ocenjeni, kolikor bo tekmovalcev manj od 4, samo v konkurenci posameznikov.

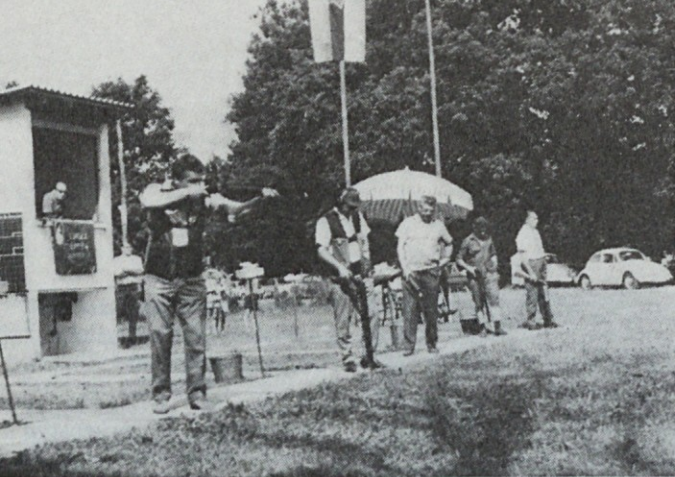

Foto F. Cvenkel: Z lanskega tekmovanja za prvenstvo Lovske zveze Slovenije

Za ekipno uvrstitev se bodo upoštevali rezultati najboljših štirih tekmovalcev posamezne lovske zveze. Lovske zveze lahko pošljejo na tekmovanje ekipe in posameznike, ki bodo tekmovali ali samo v streljanju na umetne golobe, ali samo na tarčo srnjaka, ali pa v obeh disciplinah.

Trening za obe disciplini bo v soboto, 12. 7. 1969, od 11. do 18. ure na strelišču v Tomačevem. Stroške za trening nosijo področne lovske zveze ali posamezniki.

Dne 12. 7. 1969 ob 20. uri bo v sejni sobi Lovske zveze Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9, žrebanje vrstnega reda nastopajočih ekip, upoštevajoč poimenske prijave.

Pričetek tekmovanja bo v nedeljo, 13. julija ob 7.30. Trije najbolje uvrščeni posamezniki v vsaki disciplini bodo prejeli plakete LZS, najboljših deset pa diplome. Prvouvrščene ekipe v vsaki disciplini bodo prejele prehodne pokale, po tri najboljše ekipe pa diplome.

Lovske zveze naj pošljejo prijave Lovski zvezi Slovenije najkasneje do 9. julija 1969.

Strelnska komisija LZS

Slavje LD Peca-Mežica

Majhen kraj v kraljestvu kralja Matjaža, pod srebrnimi vrhovi snežene Pece, kraj strastnih in veselih

lovcev, je letos slavil 14-letnico svoje lovske družine. Lepa in pristrčna je bila ta lovska manifestacija z razstavo trofej, uplenjenih v Mežiški dolini. Višek slavnosti pa je bila počastitev treh jubilarov, treh krepkih koroških mož, srčnih in poštenih lovcev, ki so z dušo in telesom služili zeleni bratovščini. **Bernardu Le-**

Jubilanti

Janče Bukovnik, sedemdesetletnik, je že s 16 leti dobil orožni list in se učil lovskih veščin pri svojem očetu, poklicnem lovcu v Storžiču in na Kranjskem polju. Tudi sam je kmalu postal poklicni lovec in ribič ter gojil divjad v več gorenjskih loviščih. Med vojno je aktivno sodeloval s partizani kot kurir in ob-

naziju teče 76. življenjsko leto na težki poti koroškega gozdnega delavca in ob požrtvovalnem delu za naše lovstvo in divjad. **Srečko Urbančič**, 70-letnik, je kot gozdar in lovec mnogo let na Peci čuval in gojil divjad, zlasti ruševce. Nešteto lovskih gostov je vodil na uspešne love in vsem je izkušeni in požrtvovalni lovec ostal v najlepšem spominu. **Ivan Praper** preživlja svoje 72. življenjsko leto zdrav in čil med svojimi gamsi pod Peco. Bil je zapriseženi lovski čuvaj in je od svojega 25. leta živel za divjad v koroških gorah.

Vsem trem zglednim lovskim tovarišem še na mnogo leta!

LD Peca — Mežica,
A. K.

veščevalec. Takoj po osvoboditvi domovine je postal lovski nadzornik v gojitvenem lovišču »Karavanke«. Že 55 let star je še vedno vsak dan zahajal v lovišče Storžič in mnogim lovcem pri lovu na razno divjad pripomogel k lovskemu užitku. Vzorno je 5 let vodil voljro za vzrejo fazanov LZ Gorenjske. Mnogim mladim lovcem je bil učitelj in zgled, kaj je lovska etika. Vzgojil je mnogo lovskih psov, predvsem ptičarjev in lovskih terierjev. Na plemenito divjad je dvignil puško le, če je bilo treba, z vso lovsko vneto pa je uničeval roparice. Še vedno aktivnemu lovcu, nadzorniku lovišča Brdo pri Kranju in članu LD Jezersko mu gorenjski lovci želimo še mnogo zdravih let in obilo lovskega užitka.

S. Bernik

Jože Fabjan, častni starešina LD Mirna peč, soustanovitelj nekdanje LD Kal pri Mirni peči, od leta 1925 lovec in še vedno aktiven član družine, odlikovan z znakom za zasluge, praznuje svojo 70-letnico. Zglednemu lovskemu tovarišu še mnogo let dober pogled in trdno zdravje!

Člani LD Mirna peč

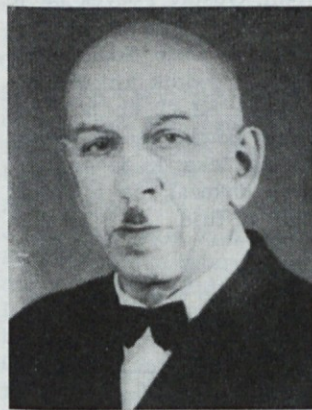
Lojze Tratnik 70-letnik, član LD Krekovše v Idriji, 40 let lovec, veščak v lovu na roparice, zlasti na kune. Letos pa je uplenil tudi medveda. Vnetemu lovcu in dobremu lovskemu tovarišu čestitamo k jubileju in mu želimo še dolgo dober pogled!

LD Krekovše,
F. N.

Edvard Troha, 70-letnik, član in večletni tajnik LD Draga—Trava. Jubilant je bil borec za našo severno mejo in si je mnogo let služil kruh v ZDA. Kot lovec se posebej posveča vzgoji članstva, pa mu želimo, da bi še veliko let čil in zdrav deloval v lovskih vrstah!

LD Draga—Trava,
L. P.

Karel Palčič, častni član in soustanovitelj LD Izlake, 75-letnik in 57 let lovec, ki je zlasti znan kot spreten jerebar. Še vedno rad posreduje svoje bogate veščine lovskim tovarišem. Jubilant je bil mnogo let član UO, med drugim tudi blagajnik in predsednik nadzornega odbora. Spoštovanemu jubilanu in iskrenemu tovarišu čestitamo in želimo obilo zdravja!

Lovci LD Izlake,
V. V.

Vinko Poje — Petrašev Cene, član LD Babno polje, praznuje svojo 60-letnico. Kot aktivni borec v NOV je doživel vse strahote fašistične okupacije, po osvoboditvi pa je krepko pomagal pri organizaciji lovskih

družin, kjer je še vedno vsestransko delaven. Dragi Cene, na Tvoji nadaljnji življenjski poti ti želimo vse lepo in dobro ob zvesti družici Marici in pridnih otrocih!

LD Babno polje,
J. J.

njim poslednji kozarec. Ob vsakem pogonu bo spomin nanj oplajal naša srca.

Člani LD Peca-Mežica

Vinko Srečnik, član in soustanovitelj LD Tržič, večkratni član UO, je skoraj 70 let star podlegel bolezni. Pokojnik je bil 40 let lovec in med vojnami poklicni lovski čuvaj. Tovarišu Cenetu časten spomin!

LD Tržič — A. V.

Umrli

Andrej Uran

Sredi pohorskih gozdov, v lepem, sončnem Janževem vrhu, si na kmetiji svojega očeta spoznal in vzljubil — delo. Življenjska pot ti ni bila postлана z rožami. Tudi vojni ti nista prizanesli: v prvi svetovni vojni si bil na italijanski fronti, v drugi pa že prve dni okupacije zaprt in po prvem napadu na Ribnico si polna dva meseca kot talec čakal na smrt. Toda posrečilo se ti je, da si kot aktivni borec odšel v partizane.

Kot lovec si bil poštenjak ter ljubitelj in gojitelj divjadi. Dragi Andrej, sanjaj večni sen, nihče te ne bo več motil, le vetrič iz naših gozdov ti bo prinašal pozdrave tvojih lovskih tovarišev in divjadi.

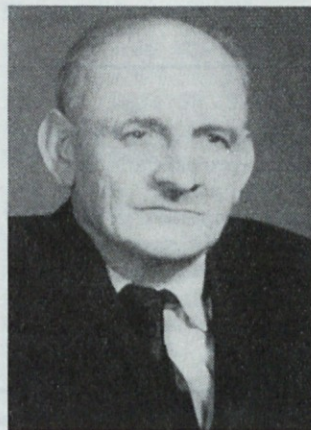
LD Janžev vrh

Andrej Jenko, član LD Vodice, nas je v 72. letu življenja nenadoma zapustil. Pokojnik je bil več let član nadzornega odbora, vedno pripravljen pomagati z nasveti in delom v družini. Iskreni tovariš je bil vedno nasmejan in poln zdravega humorja. Težko nam je bilo poslednje slovo in vedno nam bo drag spomin nanj.

LD Vodice — VI. P.

Janez Indihar iz Bukovice, član LD Ribnica, nas je v starosti 78 let za vedno zapustil. Dobrega in poštene lovca bomo ohranili v najlepšem spominu.

Lovci LD Ribnica

Franc Praper, član LD Peca-Mežica, se je 31. 3. 1969 poslovil od svojih prijateljev in zapustil globoko vrzel v društvu. Bil je strasten lovec že od rane mladosti, velik ljubitelj planinske narave, njene divjadi, skromen in delaven član zelene bratovščine. — Še pred kratkim smo mu lovski tovariši toplo stisnili roko ob njegovi 70-letnici in mu izročili skromno diplomu. Takrat pač nismo slutili, da smo ob čestitkah dvignili z

Andrej Kristan, član LD Tržič, star 56 let, je v lovišču nenadno preminil. Za zasluge v NOV je prejel visoka odlikovanja. Duhovitega in iskrenega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem in lepem spominu!

LD Tržič — A. V.

Franc Mišmaš, član LD Suha krajina, star 69 let, 50 let lovec, se je za vedno poslovil od zelene bratovščine. Dobrega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu. Naj mu bo lahka domača suhokrajinska zemlja!

LD Suha krajina

Rudolf Veselko, član LD Središče, nas je v 64. letu življenja za vedno zapustil. Pokojnik je bil soustanovitelj družine, mnogo let njen blagajnik in vzoren lovec. Med vojno je bil kot zaveden narodnjak preganjan. Po vrnitvi se je z drugimi lovci ves posvetil obnovi opustošenih lovišč in gojitvi lovske zavesti in lovske pravičnosti. Težko smo se poslovili od našega Ruda, s katerim smo 24 let lovili. Naj mu bo lahka domača zemlja!

Člani LD Središče —
D. K.

Lovska kinologija

Pregled in preizkušnja psov jamarjev v Moščancih pri Murski Soboti

Lovska zveza Prekmurje je 20. 4. t. l. v Moščancih pri Murski Soboti organizirala pregled psov jamarjev.

Ocenjevanje zunanosti je bilo dopoldne, preizkušnja v jamarjenju pa popoldne. K ocenjevanju je bilo privedenih 16 psov; ocenjenih je bilo 14, od tega 13 lovskih resastih terierjev (7 psic, 6 psov) in 1 pes resasti jazbečar.

Ocene:

Psi jamarji	Število psov	Ocena zunanosti	Število psov	Ocena dlake
Lovski rešasti terierji				
a) psice	1 4 2	prav dobro dobro zadostno	4 3	prav dobro dobro
b) psi	2 2 2	prav dobro dobro nezadostno	1 4 1	odlično prav dobro dobro
Resasti jazbečar				
a) pes	1	nezadostno	1	dobro

Kakor je iz podanega razvidno, so bili psi po zunanosti srednje kakovosti. Poznalo se jim je v stoji in hoji, da je večina doma privezanih. Zanimivo je, da imajo vsi popolno zobovje s škarjastim ugrizom, kar je pri takem številu psov redke primer. Slabe ocene so dobili: psa terierja zaradi prekoračene dovoljene višine in pes jazbečar, ker je monokript; samo zadostno sta prejeli terierki, ker nimata, oziroma ne v zadostni meri, značilnih pasemskih znakov.

Namen preizkušnje psa v jamarjenju je zgolj ugotovitev njegove zasnove za delo v rovu. Seveda mora biti pes jamar pred tem že seznanjen s svojo nalogo. Prav to je manjkalo večini psov pri tej preizkušnji. Zato nekateri niso bili voljni iti v rov, drugi pa so brez

zanimanja ali z nezaupanjem »preiskovali« rov. Bil je celo primer, da je pes jamar roparico v kotlu le ovohaval in sicer toliko časa, da ga je ta napadla. Šele

to je v psu vzbudilo lovsko zasnovo in potrebno ostrost.

K preizkušnji je bilo pripuščenih 14 psov, vsi resasti terierji, od katerih so 4, oz. njihovi vodniki, še pred objavo ocen odstopili.

Razvid kaže, da so pri preizkušnji v jamarjenju prejeli podkvico, jamarsko oznako — in prejeli naj bi še III. nagrado (razen spodnja pod a in b, ki kot starejšima nagrada ne pripada) — po naslednjem vrstnem redu:

a) Rena, RMLT 2197, nad 2 leti st., lastnik LD Ivanovci, p. Fokovci,

b) Astor Dobrenski, JRLT 3612, nad 2 leti st., lastnik LD Gor. Radgona,

c) Aras, RMLT 2663, 10 mes. st., lastnik LD Prosenjakovci,

d) As, RMLT 2607, 12 mes. st., lastnik Jože Trajbar, Martjanci 56,

e) Beba Martjanska, RMLT 2559, 15 mes. st., lastnik Jože Bernjak, Gaberje 16, p. Lendava.

Preizkušnja v jamarjenju je bila izvršena pri Moščancih v umetnem rovu, ki je bil zgrajen po veljavnih predpisih. Evgen Kuštor je

Foto J. Pernat

prireditvev dobro in uspešno vodil. Gustav Pozvek pa je brezhibno opravil administrativne posle. Sodil je delegirani sodnik kinološkega društva KLJT ob požrtvovalni pomoči sodn. pripr. Jožeta Zeka, ki je prepričljivo dokazal, da mu delo s psi ni tuje.

CIM

Uspehi:

Ime psa	Vpisan RMLT—JRLT		Št. točk v pos. storitvi				Skupno št. točk
			ostrost	vztrajn.	oglašanje	iskanje	
Rajna							
Pordašinska	2461	—	16	6	3	9	34
Arap	2662	—	8	6	6	0	20
Aras	2663	—	28	9	3	6	46
Azor	2664	—	16	6	3	6	31
Rika	2512	—	8	6	6	3	23
Riba							
Martjanska	2560	—	8	6	6	3	23
Rena	2197	—	28	9	9	3	49
Beba							
Martjanska	2559	—	20	9	9	6	44
Astor							
Dobrenski	—	3612	24	9	6	9	48
As	2607	—	24	9	6	6	45

Prijavljene paritve

Resasti jazbečarji:

Knut v. Nassauerand JRJri 340 — Divna Ločniška JRJri 327, leglo 19. 6. 1969. Rejec Franc Stiplošek, Dol 10, Šmarje pri Jelšah.

Angleški poentri:

Tak JRPPo 1311, bil na tekmi — Astra JRPPo 1402, leglo 22. 6. 1969, rejec Ramo Spahič, Mlaka 1/a, p. Kranj.

Angleški setri:

Illio delle Vallate LOI/ST 29996/66 — Lila JRPAS 849, leglo 1. 5. 1969, rejec Franc Golja, Koper, Rozmanova 10.

Koker španjeli:

Eri Vojniški JRŠK 630 — Diana JRŠK 622, leglo 28. 7. 1969. Rejec Borut Lesjak, Ljubljana, Rožna dolina, C. I/14.

Bili JRŠK 734 — Diana Vojniška JRŠK 605, leglo 16. 7. 1969. Rejec Hubert Plaznik, Hrastnik, Draga 3.

B'li JRŠK 734 — Besa JRŠK 743, leglo 2. 6. 1969. Rejec Marenka Sitar-Bratanič, Ljubljana, Židovska 3. Dendi Hujanski JRŠK 556, bil na tekmi — Fida Vojniška JRŠK 658, leglo 4. 7. 1969. Rejec Ivan Kogelnik, Podklanc 11, p. Dravograd. Eri Vojniški JRŠK 630 — Diba Mladinska JRŠK 513, leglo 5. 5. 1969, rejec Karel Somrek, Maribor, Jančarjeva 2.

Rik JRŠK 736 — Bistra JRŠK 742, leglo 25. 5. 1969. Rejec Borut Preinfalk, Ljubljana, Martina Krpana 6.

Špringer španjeli:

Cormac v. Tachernsee JRŠŠ 602, bil na tekmi — Astra JRŠŠ 150, bila na tekmi,

leglo 14. 6. 1969. Rejec Franc Podvratnik, Velenje, Copova 12.

Nemški kdl. ptičarji:

Ringo Borovski JRPki 4775, bil na tekmi — Rina Trgoviška JRPki 5349, leglo 16. 5. 1969. Rejec Martin Pavlinič, Hum 21, p. Ormož. Bir JRPki 4977, bil na tekmi — Ceka Dragočovska JRPki 4477, leglo 3. 7. 1969. Rejec Oskar Pahor, Prvačina 97, p. Dornberk. Runo Trgoviški JRPki 4980, bil na tekmi — Bora Biljenska JRPki 4984, bila na tekmi, leglo 12. 4. 1969. Rejec Gabrijela Mažgon, Plače 154.

Bir JRPki 4977, bil na tekmi — Alta Rojska JRPki 4986, bila na tekmi, leglo 17. 7. 1969. Rejec Ivo Leban, Črniče 79, p. Črniče.

Dag iz Dominega vrta JRPki 6915 — Divna JRPki 5033, bila na tekmi, leglo 25. 6. 1969. Rejec Drago Golob, Pod hrasti 13, Ljubljana.

Ringo Borovski JRPki 4775, bil na tekmi — Čela Ravenska JRPki 3332, bila na tekmi, leglo 3. 5. 1969. Rejec Karel Klement, Dolič 119, p. Kuzma.

Bodo JRPki 5024, bil na tekmi — Rina JRPki 5203, bila na tekmi, leglo 24. 6.

1969. Rejec Jenko Kocjan, Lipca 2.

Bibi JRPki 4106 — Cita Šentjernejska, bila na tekmi, JRPki 5092, leglo 29. 6. 1969. Rejec Rudi Gabrič, Krško, Strma pot 6.

Dag Iz Dominega vrta JRPki 6915 — Biba JRPki 4462, leglo 2. 6. 1969. Rejec Peter Pečnik, Ljubljana, Pod hribom 64/b.

Nemški res. ptičarji:

Dax v. Düsseldorf JRPri 1202, bil na tekmi — Dina Krimska JRPri 1201, leglo 19. 7. 1969. Rejec Tine Gubanc, Mengeš, Tomšičeva 11. Tar JRPri 1479, bil na tekmi — Leva Leščanska JRPri 1204, bila na tekmi, leglo 3. 7. 1969. Rejec Pavel Rogovič, Spodnja Pohanca 22, p. Artiče.

Epagneul bretoni:

Mali Vipavski JRP EB 158, bil na tekmi — Brina JRP EB 117, leglo 15. 5. 1969. Rejec Jože Koruza, Ajdovščina, Polževa 4.

Lovski terierji:

Brin JRLT 2559 — Ada Šmohorska JRLT 2675, leglo 8. 6. 1969. Rejec Branko Klemen, Hrastnik, Cesta 1. maja 57.

Roj JRLT 2864 — Ringica

RMLT 2467, leglo 4. 7. 1969. Rejec Janez Peklar, Muta 118, p. Muta ob Dravi.

Miki JRLT 5504 — Dina JRLT 5501, leglo 28. 6. 1969. Rejec Stojan Vojnovič, Rakovnik 30, p. Šentrupert.

Jadran Travnogorski JRLT 2550 — Čila Velikolaška JRLT 3297, leglo 5. 7. 1969. Rejec Anton Levstek, Ljubljana, Mokrska 48.

Jadran Travnogorski JRLT 2550 — Divna Dobrepoljska JRLT 3216, leglo 31. 5. 1969. Rejec Franc Babič, Videm, Dobrepolje.

Brak-jazbečarji:

Cari JRBj 1528 — Beba JRBj 1297, leglo 25. 5. 1969. Rejec Ivan Meserko, Krmelj 34, p. Krmelj na Dol.

Daso JRBj 2184 — Ciba JRBj 1316, leglo 18. 7. 1969. Rejec Alojz Erjavec, Ljubno ob Savinji.

Car Dragarski JRBj 2077 — Drina JRBj 3022, leglo 15. 7. 1969. Rejec Tone Gregorčič, Mirna 2.

Aron JRBj 1747 — Ciba Šmartinska JRBj 1608, leglo 29. 5. 1969. Rejec Franc Gorjup, Moravče 30.

Doran JRBj 1462 — Nuša Vinarska JRBj 1983, leglo 25. 6. 1969. Rejec Anton Kolar, Poljčane 108.

Daso JRBj 2184 — Cita JRBj 2192, leglo 30. 6. 1969. Rejec Lovska družina Vitanje.

Kratkodlaki istrski goniči:

Dendi Kočevski JRGki 4379 — Era JRGki 4657, leglo 24. 7. 1969. Rejec Jože Boldan-Silni, Kočevje, Cankarjeva 7.

Gonči JRGki 4358 — Rina JRGki 3985, leglo 17. 7. 1969. Rejec Franc Kordiš, Retje 76, Loški potok.

Bor JRGki 5756, bil na tekmi — Branka JRGki 4038, leglo 25. 6. 1969. Rejec Franc Tevž, Bočna, p. Šmartno ob Dreti.

Foto M. Konrad: Tipična trdna stoja pred fazanom

Arno JRGki 5481 — Ara JRGki 5483, leglo 23. 7. 1969. Rejec Franc Lavrič, Podlipa 5, Dvor pri Žužemberku.

Bor JRGki 5756, bil na tekmi — Ajka Ojstriška JRGki 5310, bila na tekmi, leglo 8. 7. 1969. Rejec Drago Šolinc, Glinje 4, p. Braslovče. Dik JRGki 5473 — Dunja JRGki 5384, leglo 27. 6. 1969. Rejec Franc Sansa, Krečali, Bojko JRGki 5390 — Vzor-na JRGki 3853, leglo 1. 7. 1969. Rejec Jože Glad, Ograja, p. Kuželj ob Kolpi.

Agi Ribniški JRGki 6956 — Cedra JRGki 3643, leglo 20. 7. 1969. Rejec Franc Osvalt, Draga 26.

Šapko JRGki 5264 — Biba JRGki 5376, leglo 4. 5. 1969. Rejec Alojz Strnad, Žebnik, Radeče.

Moro JRGki 5435 — Alka JRGki 5436, leglo 1. 6. 1969. Rejec Franc Okički, Gor. Vrhpolje 84, p. Šentjernej. Agi Ribniški JRGki 6956 — Pika JRGki 4085, leglo 28. 6. 1969. Rejec Franc Bradač, Lipa 12/a, p. Struge.

Jugo JRGki 6966 — Glasna Roška JRGki 6931, leglo 7. 7. 1969. Rejec Franc ing. Turk, Kočevje, Cankarjeva 8.

Arbo Dešna Puštalski JRGki 6951 — Lola JRGki 6985, leglo 23. 5. 1969. Rejec Alojz Mlakar, Tavčarjeva 1, Škofja Loka.

Brin JRGki 5620 — Era JRGki 5621, leglo 21. 4. 1969. Rejec Jože Mrgole, Krško, Cesta 4. julija 133.

Resasti istrski goniči:

Barčo JRGri 1463 — Brina JRGri 1496, leglo 9. 7. 1969. Rejec Jože Oblak, Vojsko 12.

Barčo JRGri 1463 — Brina JRGri 1198, leglo 15. 6. 1969. Rejec Lojze Filipič, Hotav-lje 5, p. Gorenja vas.

Posavski goniči:

Vogu JRGp 6693 — Lasa JRGp 6694, leglo 12. 7. 1969. Rejec Fabjan Žanič, Ljubljana, Miklošičeva 30.

Tribarvni goniči:

Sokol JRGtr 3379 — Baka JRGtr 3138, leglo 27. 6. 1969. Rejec Jože Vester, Tržič, Cankarjeva 19.

Hanoveranski barvarji:

Ris JRK 65 H — Kita JRK 43 H, leglo 27. 6. 1969. Rejec Gozdno gospodarstvo, Maribor, Tyrševa 15.

Šaljive

Krške anekdote

Franc Dolinšek že mnogo let vodi lovce na stojišča in je bil v svojem lovskem življenju priča marsikateremu resnemu in šaljivemu dogodku. Na zadnjem pogonu, ob čaši pristnega cvička, ki prežene utrujenost, so zgodbe kar na tekočem traku in vsi radi prisluhnemo besedam našega najstarejšega lovca:

Bilo je v času, ko je bil lov še v grofovi posesti. Lovci uslužbenci so pod vodstvom nadgozdarja lovili zajce in fazane za grofovo kuhinjo in pri tem naleteli na še živega zajca v zanki. »Živ zajec v zanki, kaj naj storimo?« so zaklicali in opozorili oddaljenega nadgozdarja, ki je namesto »zajec« razumel »fazan«. »Če je samec ga ubijte, če je samica, jo izpustite!« je odgovoril nadgozdar. Vestni lovci so

Prijavljene in zaščitene psarne

»CETNIŠKA« za nemške ovčarje, lastnik Toni Dolinar, Škofja Loka, Stara cesta 20.

»DRAŽGOŠKA« za goniče, lastnik Ludvik Lotrič, Dražgoše 60, p. Železniki. »GRINTOVŠKA« za službene pse, lastnik Janez Jamšek, Ljubljana, Grintovška 17.

»IZ ŽEJ« za nemške ovčarje, lastnik Peter Jerala, Žeje 6, p. Duplje.

Kinološka zveza Slovenije

po uradni dolžnosti pregledali dolgouhca in dognali, da je samica ter jo izpustili.

V času med obema vojnama je nekega dne manjša skupina krških lovcev v na novo zasneženih drenovskih vinogradih lovila zajce. Zvesti svoji stari navadi so lovci oprezovali ne samo za zajci, temveč tudi za kakim odprtim hramom. V gorica-h pa je bilo vse tiho in vsi hrami zaprti, le od Kosobrinovega hrama so vodile sveže človeške stopinje, ki naj bi poprečnemu stezosledcu dokazale, da je go-podar odšel. A lovci so takoj spregledali zvijačo pre-tirano varčnega Kosobrina in ugotovili, da je možak korakal ritensko do svojih tekočih zakladov. Sledil je kratek posvet in junaški Tone je stopil do hrama. Z gromkim glasom je ukazal: »Francelj, obesi tisto tarčo na ta vrata, bomo videli, kdo od nas je najboljši

strelec!« Tedaj je iz hrama plaho odgovorilo: »Ne streljajte, Kosobrin je not!« Vrata so se odprla in po starem pregovoru o sitem volku in celi kozi se je vse srečno končalo.

Ko je svoboda širše odprla vrata v lovsko organizacijo, so se lovske vrste pomnožile. Iz razumljivih razlogov pa sta bila oprema in znanje nekaterih novincev sila pomankljiva. Naboje so polnili vsak po svoje, s smodnikom, ki je bil pač pri roki. In tako je grmel v gori kot ob napadih Turkov. Nekoč se je vedoželjni zelenec Franc le ojunačil in spoštljivo vprašal veterana Janeza: »Kako to, da je tvoj naboj tako šibko počil, zajec je pa le padel?« »Ja, to je pa tako,« je po kratkem premisleku odvrnil Janez, »zajec je bil blizu, sem pa samo polovico naboja spustil.«

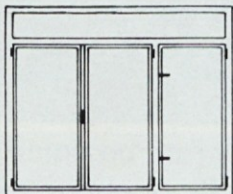
Pozneje so zelenci postali mojstri ter se oborožili z znanjem in modernim orožjem. Le tistim, ki sami polnijo naboje, delajo pregla-vice čepi, a to je splošen pojav. Nekateri prisegajo na žagovino, drugi na plutovino, le Križnar je vnet pristaš časopisnega papirja. Ko spregovori njegov pihalnik, se usipljejo iz cevi krpe De-la, Te-teja ali Dolenjskega lista. Pa reče Salmič Križnarju na četrtkovem lovu v Brezovski gori: »Streljaj, Lojze, streljaj! Ta teden še nisem bral nobenega časopisa!« L. Riedl

Slab lovski tovariš

Lovca, nekdanja dobra znanca, se srečata. »Trikrat sem že slišal, da si umrl.« »Pa niti enkrat nisi prišel na pogreb.« —Špula-

GRADITELJI POZOR!

nudimo vam
stavbno **kompletno**
pohištvo

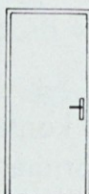

OKNA,

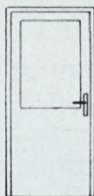
POLKNA,

VRATA:

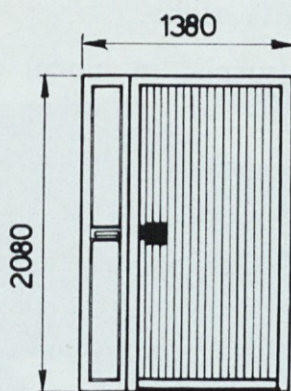
sobna,

vhodna,

in

garažna

ES-1 V-4

PRODAJA NA
zahtevajte KREDIT!
prospekte

inles
ribnica

industrija
stavbnega
pohištva

Telefon
maloprodaje
061-87-099

Naš novi proizvod

talis
MARIBOR

Lovci, lovske družine!

SLOVENIJAŠPORT

vam nudi **takoj** v svojih poslovalnicah po najnižjih cenah in tudi na **potrošniški kredit**, odobren takoj ob nakupu, naslednje:

- **lovske obleke** v predpisanem kroju, iz najkvalitetnejšega uvoženega in priznanega avstrijskega lodna, v predpisani jelenjerjavi barvi ali tudi v drugih zeleno rjavih barvah, v standardnih velikostih in posebnih konfekcijskih velikostnih številkah, posebej primerne za močnejše osebe, komplet (suknjič in hlače) 640,00, 660,00 in 680,00 din – odvisno od kvalitete blaga,
- **lovske pumparice** iz blaga enake kvalitete po 145,00 din,
- **metrsko blago za lovske obleke in hubertus plašče**,
- **lovske srajce** v predpisani barvi,
- **lovske kravate**,
- **lovske klobuke**,
- **volnene dokolenke**,
- **gumijaste škornje**.

Lovske obleke so izdelek znanega konfekcijskega podjetja ELEGANT – Celje

Lovske družine imajo pri večjem naročilu poseben popust!

Nudimo tudi lovske puške različnih vrst in lovsko municijo ter drug lovski pribor.

Poslovalnice

SLOVENIJAŠPORT

Ljubljana, Titova 26,
Mestni trg 10

Maribor

Celje

Koper

Kranj

Jesenice

Murska Sobota

Zagreb, Radićeva 16

Beograd, Trg Marxa i Engelsa 4

Uprava podjetja

SLOVENIJAŠPORT

Export - import

Ljubljana, Miklošičeva 18